

Iskra

44

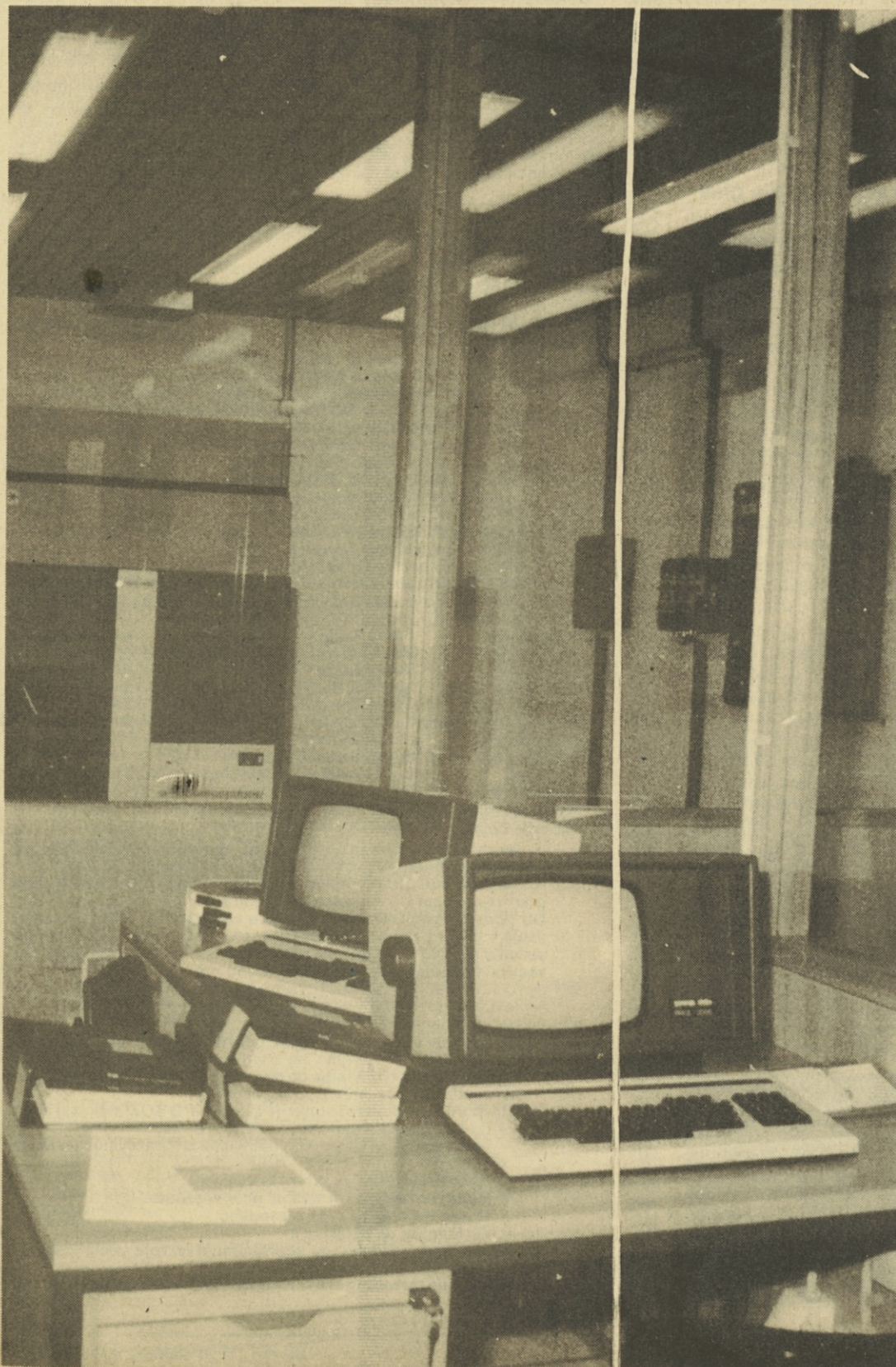
Znanje in delo

Sponosom lahko čestitamo kolektivu Avtomatike, TOZD Energetska elektronika ob pridobitvi novega računalniškega in testnega centra. Sporočilo in naslov današnje slavnostne otvoritve sta zelo jasna: znanje in delo. Prepričan sem, da ga niste uporabili slučajno. Dinamični procesi, ki se odvijajo v vaši tovarni so posledica takšnega pristopa, ki daje znanju in delu odločujočo težo in veljavo. Vstopili ste na vlak sodobnega svetovnega tehnološkega razvoja, v katerem so znanje, ustvarjalnost in iniciativnost najmočnejša gibalna razvoja. Aktiviranje le-teh pa je možno samo z ustrezno motivacijo za ustvarjalno in predano delo, ki edino pripelje do gospodarske učinkovitosti. Vaša profesionalnost, ustvarjalnost in inovativnost se ne odraža le v temeljnem produkcijskem procesu, ampak tudi v specifičnem načinu organiziranja in vodenja tovarne. To je najbolj prepričljiv odgovor Iskušnjam v širši družbi, da pretiran normativizem in podrobno predpisana organiziranost hromi avtonomijo gospodarskih subjektov in s tem ustvarjalnost posameznikov v delovnem procesu.

Novomeška Iskra je gotovo ena redkih delovnih sredin, ki je spoznala, da lahko razvoj gradi le na znanju ter podrobnem in sprotne spoznavanju tehnoloških in tržnih razmer v svetu. V tem kontekstu vidim tudi funkcijo in vsebino vašega centra, ki bo lahko optimalno izkoristil lasten intelektualni potencial.

Politiizacija izgradnje poslovne strategije Iskre in njene organiziranosti je lahko usodna za sistem, ki ima svoj ugled in mesto v Jugoslaviji in v svetu. Zato naj uspešna poslovna s strokovnimi, argumentiranimi in izvršnimi organizacijskimi prijemmi predstavlja osnovo za vnovično verifikacijo vizije razvoja celotne Iskre. Iskušnje novomeške Iskre pa so pri tem lahko pomemben dejavnik.

iz govora
predsednika skupščine
občine Novo mesto,
Boštjana Kovačiča

Investirati na temelju novih kriterijev

V ponedeljek, 8. t. m. je bila seja kolegija glavnih direktorjev v Iskrinih delovnih organizacij, ki je v glavnem zajemala eno samo točko dnevnega reda in sicer oceno vpliva prioritarnih investicij v srednjeročnem obdobju 1981 — 1985 na izvozne rezultate SOZD Iskra.

Ocena sorazmerno obsežnih Iskrinih investicij v pretečenem petletnem obdobju ni preveč ugodna, saj opravljene prioritarnе investicije niso prispevale k povečanju Iskrinega izvoza. Vzroki, da investicije, namenjene izvozu, niso dale zelenih rezultatov, so vsekar v preoptimističnih tržnih napovedih in nezadostnih tržnih analizah, dalje v predolgih investicijskih cikli, ki so trajali povprečno od tri do štiri leta in v pripravljenosti investicijskih programov kriterijem, ki jih okolje zahteva od investitorja in so zato ti programi v vrsti parametrov nerealni.

Posebna delovna skupina, ki je prišla do zgoraj omenjenih ugotovitev pa ni mogla hkrati upoštevati, oz. analizirati spremenjenih pogojev poslovanja doma in v tujini, vplivov medvalutnih sprememb v opazovanem obdobju (napovedani in realizirani izvozi so preračunani v ameriških dolarjih po različnih tečajih) in ne izv-

oza blagovnih skupin (in ne TOZD, oz. OZD), kamor smo investirali. Na omenjene probleme so na seji tudi opozorili in sklenili, da bodo za dokončno analizo tega, izredno pomembnega problema investicij, v začetku prihodnjega leta pripravili dokončno analizo, ki naj bi temeljila tudi na določenih kriterijih za investicije, ki pa jih v okviru Iskrešenismo do kraja dodelali in sprejeli. Vsekakor pa lahko iz vsega tega potegnemo eno samo ugotovitev in sicer, da takšen način investiranja kot doslej, ne more potekati več v prihodnje in, da bo pri načrtovanju Iskrinih investicij v prihodnje potrebno v osnutkih in zamislih investicij marsikaj bistveno spremeniti, začeti že pri kriterijih, ki morajo biti dosledni in temeljiti na ekonomskih zakonitostih.

Po seji kolegija se je sestel še Iskrin Poslovni svet zunanje-trgovinske skupnosti.

D. Ž.

Iskra SOZD

III. zasedanje delavskega sveta SOZD Iskra

Poudarek organiziranosti, kadrom, investicijam

V svojem prvem nastopu pred delegati delavskega sveta celotne Iskre se je predsednik KPO SOZD Iskra Franc Šifkovič zahvalil za izvolitev in zaupanje, v govoru pa je največ pozornosti namenil štirim skupinam vprašanj — organiziranosti Iskre in ob tem reintegracijskim procesom, konsolidaciji vodenja, zatek kadrovske in investicijske politiki ter odpiranju Iskre v širši prostor.

V središču pozornosti 3. zasedanja delavskega sveta SOZD Iskra v novi sestavi je bil vsekakor uvodni nastop novega Iskrinega predsednika Franca Šifkoviča. Med Iskrine

strateške usmeritve je predsednik Šifkovič uvrstil na prvo mesto življenjsko eksistenco Iskrašev in njihovih družinskih članov ter seveda tak Iskrin razvoj in prihodnje, ki bo to omogočal. Ob tem se je dotaknil tudi Iskrine izvozne naravnosti in pa nujnosti, da mora postati Iskra bolj prožna organizacija in se tako mnogo bolj odpreti v širši prostor Slovenije in Jugoslavije.

V zvezi z reorganizacijskimi težnjami je predsednik poudaril, da večina naših temeljnih organizacij ni sposobna živeti kot delovna organizacija, torej kot samostojen poslovni subjekt. Obširno je spre-

govoril tudi o organiziranju programskih poslovnih skupnosti, ki bodo eden izmed filtrov v usmerjanju investicij, ko celo v Iskri podvajamo nekatere proizvodne programe, konkurirajo pa smo si začeli tudi na tržišču — domačem in svetovnem.

V zvezi s kadri je Franc Šifkovič izrazil prepričanje, da je letna poprečna 2,6% stopnja rasti števila zaposlenih v Iskri mnogo previsoka, če računamo, da nas je približno 35.000. »To pa ne pomeni, da nismo dolžni skrbeti za razvoj, odpirati nova delovna mesta za mlade, itd.« V zvezi s kadri je predsednik KPO

celotne Iskre še poudaril, da moramo v Iskri izvršiti večji pritisk na izobraževanje ter sposobnim ljudem omogočiti, da se bodo šolali ob delu. Spregovoril je tudi o kadrovskega odpiranju Iskre v Jugoslavijo, kjer je mnogo kadrov in številni bi želeli delati v Iskri.

Tako kot na nedavni konferenci trženja, se je predsednik Šifkovič tudi na tokratnem zasedanju delavskega sveta izrekel proti konsekvenci v delovnih in sestavljenih organizacijah, dotaknil pa se je tudi možnosti tesnejšega sodelovanja med Iskro in Gorenjem ter ob tem poudaril, da sta za Slovenijo dva ta-

kšna kolosa prevelika, da bi se podvajala tudi v najmanjšem delu.

Ob zaključku nastopnega govora je predsednik KPO SOZD Iskra spregovoril tudi o kadrovskih spremembah v poslovnem odboru, predstavil pa je tudi delo tega odbora v mesecu decembru.

Pri tem je izpostavil tri naloge — koncept samoupravne in poslovne organiziranosti Iskre, nekaj elementov poslovne politike (zaposlovanje, izobraževanje, itd) ter kot tretjo investicijsko politiko.

Delavski svet SOZD Iskra je v nadaljevanju zasedanja razrešil člane KPO SOZD Iskra in jih imeno-

val kot vršilce dolžnosti do končanega razpisnega postopka za novi KPO. V okviru tretje točke dnevnega reda so se delegati seznanili s podrobnostmi poslovanja Iskre v prvih treh četrtletjih, v okviru četrte pa so poslušali poročilo direktorja Milana Mekinde o izvajanju programa za usposobitev Mikroelektronike. Na dnevnem redu zasedanja sta bili tudi informacije o izgradnji informacijskega sistema v Iskri ter o predloži OTZD BII iz ZORIN, da izstopi iz Iskre. Že po tradiciji objavljamo v tej številki našega tednika tudi sklepe 3. zasedanja DS SOZD Iskra.

LD

Sklepi

31) Na osnovi podane informacije sekretarja DS Jasta Marčona ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednje sklepe:

1. DS sprejme informacijo o izvršitvi in izvajanju sklepov 2. zasedanja z dne 18. 9. 1986.
2. DS sprejme poročilo volilne komisije SOZD Iskra o izidu ponovljenih volitev za manjkajoče delegate DS SOZD in odbora za samoupravni nadzor SOZD Iskra in potrdi mandat dvema delegatoma DS SOZD iz DO Telematika ter podaljša rok za izvedbo volitev za enega delegata odbora za samoupravni nadzor SOZD v DO Elektrozveze do konca novembra 1986.
3. DS ugotavlja, da Samoupravni sporazum o izvajanju srednjeročnega plana SOZD Iskra za obdobje 1986 — 1990 na področju dejavnosti skupnega pomena ni bil sprejet v TOZD BII DO ZORIN in v DO Iskra Delta ter da v DO Široka potrošnja sprejemanje sporazuma zamuja zaradi predvidenih organizacijskih sprememb, zato opozarja DO, oz. njene pravne naslednike, da izvedejo postopek sprejemanja najkasneje v 30 dneh.
4. DS sprejme ugotovitveni sklep o sestavi odbora za samoupravno usklajevanje Letnega programa SOZD Iskra za leto 1987 kot sledi:

Telematika	Franco Fajmut	Iskra Servis	Nevanka Cukon
Iskra Delta	Tomaž Herman	Iskra Commerce	Franco Borko
Kibernetika	Jure Tepina	IKM	Peter Palma
Električna orodja	Igor Poljšak	ZORIN	Marjan Trojar
Elektrozveze	Tanja Kopitar	Invest servis	Aleška Štembal-Jereb
Merilna elektronika	Fani Kržišnik	Srednja šola	Dragica Založnik
Elektrooptika	Majda Krevelj		
Automatika	Marija Štrukelj-Kavčič		
Elementi	Vesna Fajdiga		
Avtoelektrika	Ludvik Jelinič		
Kondenzatorji	Vida Težak		
Baterije Zmaj	Rado Čope		

ter zadolži DO Široka potrošnja, oz. njene pravne naslednike, da imenujejo v odbor svojega delegata najkasneje v 15 dneh.

32) Na osnovi predloga komisije za inovacijske nagrade ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep: DS podeli inovacijsko nagrado Iskre za koristni predlog in vpeljevanje v prakso zagotavljanja kakovosti elektronskih elementov po sistemu IS 9000 tudi Kati Pajk ter s tem dopolni sklep o podelitvi inovacijskih nagrad Iskre v letu 1986 št. 150 z dne 11. 6. 1986.

33) Na osnovi podane obrazložitve predsednika KPO SOZD Franca Šifkoviča ter predloženega gradiva in razprave sprejme DS soglasno naslednje sklepe:

1. DS sprejme operativni program dela KPO SOZD Iskra do konca junija 1987. DS sprejme na znanje stališča koordinacijskega odbora DO Iskre iz Kranja do operativnih planov, kot predlog pri konkretizaciji posameznih programov.
2. DS sporazumno razreši funkcije članov KPO SOZD Iskra in sicer — Iva Baniča, za organizacijo in informatiko, — Ivana Cvara, za kadrovske politiko in izobraževanje ter DS in SLO, — Rada Faleskinija, za razvoj in inovacije, — Pavla Gantarja, za družbeno pravne zadeve, — Miloša Kobeta, za slike z javnostjo, — Iljo Mediča, za tržiščno in — Aleksandra Miheva, za koordiniranje razvoja, proizvodnje in tržišča na področje telekomunikacij.
3. DS imenuje razrešene člane KPO SOZD Iskra za vršilce dolžnosti

članov KPO SOZD Iskra do končanega predloženega razpisnega postopka.

4. DS sporazumno razreši funkcije člana KPO SOZD Iskra za plan in ekonomiko Zorana Poliča s 1. 11. 1986 in s tem dnevno imenuje za vršilca dolžnosti člana KPO SOZD za plan in ekonomiko Janka Šavlija do končanega predloženega razpisnega postopka.
5. DS razpisuje dela in naloge petih članov KPO SOZD Iskra in sicer za naslednje dejavnosti: — tržiščno, — ekonomiko, finance in investicije, — raziskovalno dejavnost in kakovost, — družbeno-pravne zadeve, kadrovske politiko, izobraževanje ter družbeno samozaščito in SLO, — proizvodne programe in tehnologijo, z razpisnim rokom 30 dni in razpisnimi pogoji iz 77. člena Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra.
- 34) Na osnovi podane obrazložitve v. d. člana KPO SOZD Janka Šavlija, predloga odbora za gospodarjenje in dohodkovne odnose ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep: DS sprejme Poročilo o poslovanju SOZD Iskra od 1. 1. do 30. 9. 1986 in ugotavlja, da se kljub nekaterim pozitivnim kazalcem poslovanja soočamo s padcem izvoza, pretirano rastjo vseh oblik zalog s posledicami, ki iz tega izvirajo in s ponovnim pojavom izgub v večjem obsegu. Ker so poslovni rezultati tudi ob devetmesečju do določene mere prirejeni z možnostmi obračunskega sistema in reakcijo na nekatere interventne predpise ocenjujemo, da se realno nadaljujejo nekateri negativni trendi iz konca leta 1985 tudi v letošnjem letu. To pa zahteva predvsem na področju izvoza dosledno izvajanje pripravljene akcijskega programa ter večjo angažiranost vseh gospodarskih subjektov v SOZD Iskra pri racionalnem vodenju in upravljanju celotnega poslovnega procesa.
- 35) Na osnovi podane obrazložitve v. d. člana KPO SOZD Janka Šavlija, predloga odbora za samoupravno usklajevanje letnega programa ter predloženega gradiva in razprave sprejme DS v soglasju s podanimi stališči delegacij naslednji sklep: DS odobri na osnovi poročila dejavnosti skupnega pomena o porastu stroškov za izvedbo njihovega programa poračun za dejavnost

DSSS SPUOZD	v višini	45.244.000 din
INDOK	v višini	30.000.000 din
Standardizacija	v višini	5.140.000 din
Marketing	v višini	107.516.000 din

s tem, da je veljavnost sklepa o odobritvi poračuna za dejavnost INDOK, Standardizacijo in Marketing pogojena s pridobitvijo pozitivnega soglasja delegacije DO Kibernetika, o katerem naj se po ponovnem usklajevalnem postopku izreče v roku 7 dni.

36) Na osnovi podane obrazložitve glavnega direktorja DO Mikroelektronika Milana Mekinde, predloga delegacije DO Telematika ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep: DS sprejme poročilo o izvajanju programa za usposobitev DO Mikroelektronika ter predlaga, da se za naslednjo sejo DS pripravi predlog za dolgoročno sistemsko rešitev položaja DO z akcijskim programom za ureditve predlagane rešitve in, da se vloga DO za odobritev združenih sredstev za prioritarnе investicije čimprej ugodno reši ter tako zagotovi, da se bo planirana proizvodnja odvijala nemoteno.

37) Na osnovi podane obrazložitve v. d. člana KPO SOZD Iva Baniča, predloga odbora za organizacijo in informatiko; predloga delegacije DO Elementi in razprave ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

1. DS določi predlog Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah za izgradnjo informacijskega sistema v SOZD Iskra v besedilu z dne 30. 9. 1986 in s spremenjenim besedilom 12. člena, ki se glasi:

»Strokovni predlog vsebine in obsega skupnih računalniških obdelav usklajuje in pripravlja področni kolegij za organizacijo in informatiko SOZD Iskra. Sklep o uvedbi skupne računalniške obdelave v SOZD Iskra sprejme kolegij glavnih direktorjev in je obvezen za vse subjekte informacijskega sistema v SOZD Iskra. Izgradnja tovrstnih obdelav se praviloma financira iz združenih sredstev.«

in z vključitvijo novih DO Merilna elektronika in Iskra Servis med udeležence sporazuma ter ga posreduje v 60-dnevno sprejemanje DO. Sprejem sporazuma ne predstavlja nobene osnove za nastanek neke nove DO.

2. DS sprejme informacijo o 1. internem posvetovanju »Informatizacija Iskre« in o sprejetih sklepih posvetovanja.

38) Na osnovi podane obrazložitve IPO DO ZORIN Marjana Trojarja, stališča KPO SOZD, predloga odbora za organizacijo in informatiko ter razprave in predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS se v celoti strinja s predlogom za razveljavitev sklepa o izločitvi TOZD BII iz DO ZORIN in SOZD Iskra, ker

— so OZD v SOZD Iskra življenjsko zainteresirane za dejavnosti organizacije dela in industrijskega inženiringa, kot jih opravlja TOZD BII samostojno, odnosno še bolj kot celovite rešitve v povezavi z dejavnostmi urejanja informatike z uporabo računalnikov;

— je v 39. členu Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra DO Iskra ZORIN opredeljena kot delovna organizacija skupnega pomena, ki izvaja svojo dejavnost za vse v SOZD Iskra združene delovne organizacije, zato izločitev TOZD BII ni samo stvar delavcev DO ZORIN temveč celotne Iskre;

— je del svoje dejavnosti razvojnega značaja TOZD BII opravljala z združenimi sredstvi SOZD Iskra, zato bo morala v primeru izločitve iz sestava DO ZORIN in SOZD Iskra razmejiti in povrniti revalorizirano vrednost znanja in sredstev, ki so bila pridobljena med izvajanjem nalog skupnega pomena;

— naj akcije, ki se nanašajo na predlaganje in uveljavljanje sprememb temeljnih samoupravnih aktov in odnosov, potekajo organizirano in usklajeno med vsemi udeleženkami. Vsaka enostranska izločitev posamezne TOZD iz delovne organizacije in SOZD ni ustrezna

ter predlaga DO ZORIN, da prouči možnost čimprejšnje uskladitve delovnih procesov znotraj svoje DO, v smislu celovitega sistemskega pristopa pri reševanju organizacijskih in informacijskih sistemov znotraj SOZD Iskra.

Podani predlog delegata iz TOZD BII o umiku te točke dnevnega reda DS ni sprejel, delegatom je bilo posredovano samo stališče njihovega zbora delavcev.

39) Glede na to, da KPO SOZD Iskra ni obravnaval predloženega gradiva za tč. 7. in 8. dnevnega reda, t. j. predlog za revalorizacijo združenih sredstev SOZD za uresničevanje prioritarnih investicij za čas črpanja do začetka vračanja in predlog za vračilo nadomestil — obresti združenih sredstev za strateško razvojne programe in sredstev rezervnega sklada SOZD Iskra, bo DS o teh zadevah odločal na naslednji seji.

Predsednik DS SOZD Iskra:
Igor Gruđen

Uspehi razvojnih delavcev v Mehanizmih

Ključ do hitrega osvajanja

V zadnjih šestih letih je Tovarna mehanizmov v Lipnici večkrat dokazala, da ima ključ za hitro osvajanje izdelkov. Tako je bila pred štirimi leti v zelo kratkem času osvojena družina časovnih števecov. Tudi za novi histerezni motor je od ideje do redne proizvodnje minilo le pol leta. Tehnični razvoj Mehanizmov je devet let vodil ing. Franjo Curanović. Prav letos, ob 30. obletnici, slavi Tovarna mehanizmov še en velik uspeh — začeli so izdelovati kvarčni mehanizem za baterijske stenske ure. Ing. Curanovića smo povabili na pogovor o razvojnih uspehih in načrtih, ki jih imajo v lipniški Iskri.

V večini tovarn v Iskri Kibernetiki mine veliko preveč časa, preden pridejo izdelki na svetlo. Kako vam je v Mehanizmih uspelo bistveno skrajšati osvajanje novosti?

»kolektivno delo in kolektivna odgovornost sta osnovi za uspešno osvajanje izdelka po predhodno izdelanem zahtevniku. Naloge v tem procesu ne smejo teči kot štafeta. Vse strokovne službe morajo že od zasnove izdelka tesno sodelovati in reševati probleme, ki se kažejo. Samo tako je mogoče zagotavljati pretok informacij v posameznih razvojnih fazah.

Pri tem moramo upoštevati mnenja in nasvete Razvojno-raziskovalne enote, Orodjarne in raziskovalnih ustanov, v katerih je združeno vrhunsko znanje. Od vseh nosilcev te naloge zahtevajo ogromne napore in ustvarjalno sodelovanje.

Največjo odgovornost ima vodja razvojnega projekta. Večkrat se spomnim dr. Stiglica, ki je v razvojni šoli dejal, da projekt ne more uspeti, če vodja projekta ne obvlada vsaj 60 odstotkov projektnih problematike s področja razvoja, tehnologije, orodij, izdelave in kontrole.

Kvarčni urni mehanizem, ki ste ga pred kratkim osvojili, ste v preteklih letih uvažali. Zakaj ste se tako pozno odločili za lasten razvoj?

»V zadnjih dveh letih smo začeli hitreje razvijati tehnologijo za izdelavo preciznih plastičnih delov, kar nam je omogočilo osvajanje prvega domačega »YU« mehanizma za baterijske ure. To je lepo darilo Tovarne mehanizmov naši družbi, saj bomo letno prihranili do 600 tisoč mark. Petnajstim delavcem pa smo s tem izdelkom zagotovili dolgoletno delo. Domači mehanizem ima tudi vse zahtevane izvozne karakteristike. Načrtujemo tudi domače baterijske budilke, katere naj bi osvojili v prihodnjem letu. Zanimiva bi bila tudi izvedba za avtomobilsko industrijo. Čeprav je urni mehanizem širokopotrošni artikel, bo Iskri prinašal sorazmerno dobre prihodke.

Kako je z osvajanjem proizvodnje nadzornega sistema SEZAM, ki ga bo izdelovala Tovarna mehanizmov?

»Obstaja nevarnost, da nas bodo drugi prehiteli, ker zamujamo pri osvajanju...«

Kibernetika se je z nadzorim sistemom predstavila tudi na letošnjem sejmu Sodobna elektronika. Takrat so se ljudje že spraševali, zakaj podobne sisteme osvaja tudi DO Iskra Avtomatika?

»Morda se bo v prihodnosti tak sistem pojavil še v tretji Iskrini organizaciji? Pojasniti pa je treba, da bomo z nadzorim sistemom dobili v Iskro sodobno tehnologijo SMD za izdelavo kartice — brezkontaktnega senzorja ter vrhunsko znanje na tem področju. Hkrati bodo to prve naprave, v katerih bodo naše diskovne enote, ki jih razvija Razvojno-raziskovalna enota v Kibernetiki. Redna izdelava diskovnih enot naj bi se začela konec prihodnjega leta. Tako bodo v sistemu SEZAM združeni elementi iz več temeljnih organizacij.

Nadzorni sistem pomeni tudi začetek uvajanja kartičnih sistemov, ki bodo sad enega izmed dolgoročnih razvojnih projektov naše tovarne.

Kateri novosti pripravljate v vašem razvoju?

»Poleg programsko-stikalnih ur, koračnega motorja in budilke bi izpostavil dator uro, to je digitalna ura z datumom.«

Zakaj?

»Pri uri z datumom je osnovni element indikator stanja, hkrati je to osnovni element informacijskih sistemov — drugega pomembnega projekta v Mehanizmih. Izvirno izvedbo tega indikatorja smo že patentirali. Možnosti za uporabo takih informacijskih sistemov je veliko. Ti mediji so nepogrešljivi v železniškem in letalskem prometu, na avtobusnih postajah in športnih objektih, v trgovinah, bankah in drugod. Skratka, povsod tam, kjer so ljudem potrebne določene informacije.

V svetu sta znana predvsem dva načina zapisovanja, oz. pri-

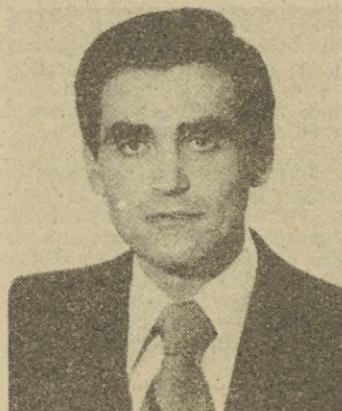
kazovanja informacij: z žarnicami, ali s tekočerkristalnim zaslonom. Sistem, ki ga gradimo v Mehanizmih pa temelji na elektromehanskem prikazu alfanumeričnih znakov.

V čem se ti sistemi razlikujejo?

»LCD zaslon je za tako velike naprave predrag in ima določene slabosti glede osvetljenosti in zaznavanja zapisov. Sistem z žarnicami pa porabi veliko energije in je na soncu skoraj nečitljiv.«

Kakšne prednosti bo imel elektromehanski sistem?

»Naš sistem ima zelo majhno porabo energije. Osnovni del je indikator. Bistvo našega patenta je v njegovi konstrukciji. Firma ITT izdeluje take elemente matičnega sistema za prikaz informacij iz enajstih sestavnih delov, naš pa je iz štirih delov. Razvoj indikatorja mora biti po načrtu za ključen v maju prihodnje leto, orodje bo izdelano že letos.«

Ing. Franjo Curanović

Kako vidite vizijo razvoja Mehanizmov?

»Poleg posodabljanja sedanjega proizvodnega programa je rešitev vsekakor v sistemih, kjer bomo poleg dela prodajali še znanje.«

All ste zadovoljni z opravljenim delom v tehničnem razvoju?

»Z delom sem bil zelo zadovoljen. Ob 30-letnici Mehanizmov smo izdali zbirni prospekt. Med 37 prikazanimi izdelki je le osem starejših več kot osem let. Te številke lepo ponazarjajo delo tehničnega razvoja v tem razdobju. Poleg teh imamo devet izdelkov v tehnološkem osvajanju.«

ALOJZ BOC

Večji izvoz števecov v Ekvador

Iskra Kibernetika bo izvozila 52 tisoč enofaznih števecov v Ekvador. Sklenjena pogodba s firmo INECEL kaže na vse večjo učinkovitost Iskre na ekvadorskem trgu. Predvideni so novi večji posli.

V Ekvadorju je Iskra znana že vrsto let po firmi Iskraemec in našem električnem orodju, v zadnjih letih pa tam prodaja tudi električne števece. Za uspešen plasma števec ima največ zaslug Fortunat Orehek, direktor firme Iskraemec v Quito. Potrebno je namreč dobro poznavanje navad in razmer v Latinski Ameriki, sicer je ahko vsak nastop v ostrem konkurenčnem boju obsojen na neuspeh.

Iskra je v preteklih letih dobavila v Ekvador že 27 tisoč števecov. Pogodba, ki jo je Iskra Kibernetika prejšnji mesec podpisala s firmo INECEL, pomeni doslej največji izvoz števecov v to državo. Gre za 52 tisoč enofaznih števecov v skupni vrednosti 689 tisoč dolarjev. Naši števeci se bodo vrtili skoraj v vsakem kraju, saj elektrodistribucijsko podjetje INECEL pokriva celotno državo.

Obisk glavnega direktorja Kibernetike Petra Kobala v Ekvadorju je bil namenjen tudi podpori nove Iskrine ponudbe na licitacijo drugega velikega elektrodistribucijskega podjetja Empresa Electrica in skupni ponujeni vrednosti 883 tisoč dolarjev.

Večji izvoz števecov lahko dosežemo le z ofenzivnejšo politiko trženja na zunanjih trgih. Tudi v Ekvadorju se mora Iskra neposredno spoprijeti z

Iz službe kakovosti

Poslovnik za kakovost mora zaživeti v praksi

Dne 7. novembra 1986 je bila v sejni sobi Iskre Telematike podelitev Poslovnika za kakovost direktorjem delovne organizacije in vodjem služb. Ob podelitvi sta o pomenu in potrebnosti poslovnika govorila glavni direktor Vitomir Osojnik in direktor za področje kakovosti in tehnologije Peter Mihelič.

Glavni direktor je v svojem kratkem nagovoru orisal posledice slabega dela na področju kakovosti, zaradi česar se ugled naše tovarne iz dneva v dan zmanjšuje, s tem pa tudi prodajni uspehi. Z novim dokumentom želimo načrtno prispevati k boljšemu obnašanju in se lotiti uvajanja integralnega sistema zagotavljanja kakovosti naših izdelkov. Vsak delavec naj bi sam skrbel za kakovost svojega dela, problemov naj ne bi več reševal vedno nove skupine, ampak bo to redna naloga vseh vodilnih in vodstvenih ljudi. Z načrtnim izvajanjem del na področju zagotavljanja kakovosti bomo začeli graditi ugled naše tovarne doma in v tujini, hkrati pa se bomo izognili posledicam slabe kakovosti, ki jih zelo drago plačujemo z denarjem, ali celo z izgubljanjem trgov.

V nadaljevanju je prevzel besedo direktor za področje kakovosti in tehnologije Peter Mihelič. V uvodu je povedal, da že 3 leta aktivno razmišljamo, kako bi dvignili kakovost naših izdelkov. Ves svet se o tem pogovarja vedno bolj intenzivno, na raznih predavanjih in na obiskih tujih tovarn pa smo pravzaprav ugotovili, kako se tuji poslovni partnerji med seboj razpoznavajo in na kakšni podlagi se pogovarjajo o istih stvareh. Spoznali smo, da potrebujemo sistem celovitega zagotavljanja kakovosti, katerega

glavna vsebina sta politika in program. Ker pri nas ni vzorca za reševanje tako pomembnega področja, kot je kakovost, smo se naslanjali na tuje standarde, kot sta BS 5750 in ISO 9000. Rezultat tega dela je Poslovnik za kakovost, v katerem so na operativen način razložene posamezne dejavnosti na tem področju. Ustreza zahtevam standardov in je eden prvih na jugoslovanskem trgu.

Politiko kakovosti sestavlja nekaj dejstev, o katerih ne moremo razpravljati, ampak nam morajo biti vodilo za naše boljše delo. Navedel je tri osnovna dejstva in sicer: vsak posamezni delavec polno odgovarja za kakovost lastnega dela, vodilni delavci na vseh področjih so dolžni pospeševati aktivnosti za izboljšanje kakovosti in vsi odgovorni delavci v Službi kakovosti DO in v organizacijskih enotah za kakovost v TOZD so dolžni voditi in nadzirati delo tako, da se na vseh področjih optimalno odvijajo delovni procesi in, da se dokumentirajo vsa stanja, pojavi in procesi za dokazovanje kakovosti in zanesljivosti naših izdelkov in uslug.

S programom zagotavljanja kakovosti so operacionalizirani strateški cilji, ki jih uresničuje Telematika z dolgoročno zasnovano politiko. Postavila si je naslednje tri cilje:

— proizvodnja, dobava proizvo-

dov in izvajanje storitev brez napak, kar je možno doseči z dinamičnim postavljanjem etapnih ciljev,

— novi izdelki in storitve morajo biti v trenutku prodaje zanesljivejši od obstoječih in primerljivih, ki so že na tržišču,

— stalno zmanjševanje stroškov zaradi slabe kakovosti, predvsem s preventivnimi ukrepi.

Poslovnik za kakovost je dokument in delovni pripomoček za operativno izvajanje zahtev iz programa. V njem so v splošni obliki vsebovani vsi strukturni elementi sistema zagotavljanja kakovosti, ki

so potrebni za praktično delovanje. Velik pomen Poslovniku za kakovost dajejo tudi domači in tuji poslovni partnerji, ki želijo z nami navezati pomembnejše stike (JLA, PTT, britanska pošta in IBM,...). Kupci želijo vedeti, kakšen je naš sistem zagotavljanja kakovostnih izdelkov in ne zaupajo več samo prevzemu izdelkov na koncu linije. Prav ta dokument pa prikazuje naš sistem in nas hkrati obvezuje, da prično dosledno izvajati vse strukturne elemente.

Poslovnik je bil pozneje podeljen še vsem vodjem služb v TOZD, kjer se lahko vsak delavec seznani z njegovo vsebino. Služba kakovosti v DO bo organizirala intenzivno izobraževanje za vso tovarno po posameznih sredinah za lažjo in pravilno uporabo poslovnika.

Janez Žnidaršič

Skoraj vsakodnevno slišimo in beremo, kako nam tuji kupci vračajo nekvalitetno blago in repromateriale. Tako nam odhajajo dragocene devize, hkrati pa se širi slab glas o slabi kakovosti jugoslovanskega blaga, prodanega na tuja tržišča. Žal, so tudi obratni primeri, ki pa nam ne smejo biti v uteho. Pred dnevi je iz tujine dospela v novogoriško Iskro dragocena pošiljka bakrene žice, zvita v kolute, za potrebe tovarne malih zaganjalnikov. V kakšnem stanju so jo prejeli, je razvidno iz gornjega posnetka, vsak komentar ob tem pa je seveda odveč.

Marko Rakušček

Srečanje v firmi INECEL v Quito. Z leve proti desni: glavni direktor firme INECEL Hans Collin Morales, veleposlanik Jugoslavije v Ekvadorju S. Protić in glavni direktor Iskre Kibernetike Peter Kobal.

Z večjimi koraki slediti moderni tehnologiji

Proizvodnja elementov je bistvena infrastrukturna sestavina celotne Iskrine proizvodnje naprav in sistemov, so ugotavljali udeleženci delovnega obiska v TOZD Magneti. Vlaganja v razvoj in opremo ter organizacija tržne funkcije sta zato ključna problema, ki ju bo treba začeti intenzivneje razreševati tudi v širšem okolju, predvsem pa na ravni SOZD in v povezavi z IC.

V uvodni besedi je Albert Erman predstavil poslovanje 105 članskega kolektiva kot zadovoljivo. Celotni prihodek bo v letošnjem letu znašal 71 milijard, ali 189% več kot leto poprej. Dohodkanaj bi ustvarili za 46 milijard, čistega dohodka pa bo za 37,5 mrd, kar je 276% povečanje glede na lanskoletne rezultate. Zelo ugodna je tudi rast akumulacije, ki znaša 12 milijard in presega lanskoletno za 351%.

Kljub povečevanju izvoza, z zunanjimi cenami ne ustvarjajo pokritja stroškov, zato so še posebno kritični do dela in stroškov IC.

Izvozne možnosti sicer obstajajo, vendar lahko s sedanjo opremljenostjo in tehnologijo odgovorijo le na četrtino povpraševanj pozitivno. Pri tem pa so zahteve kupcev vsak dan višje pa tudi angažiranje IC je zelo nesistematično, zato so posliše prevečkrat rezultat naključja.

Le 6% proizvodnje je namenjeno izvozu, 65% odkupijo Iskrine tovarne (Kibernetika, Telematika, Pržan, Železniki), ostalo prodajona jugoslovanskem tržišču. Nezadovoljni so predvsem z odnosi v Iskri, saj nekatere tovarne še vedno rajši nabavljajo magnetne v tujini, kljub višjim cenam in slabši kakovosti.

Današnji razvoj kibernetike zahteva izredna vlaganja v razvoj in opremo. Zato morajo tudi v TOZD Magneti z večjimi koraki slediti najnovejšim dogajanjem s področja novih materialov in izdelkov. Že v tem letu so pripravili investicijo v

inovacijski del proizvodnje visokoenergijskih magnetov SMCOs, ki naj bi jo realizirali do sredine naslednjega leta in, ki bo angažirala vsa lastna razpoložljiva sredstva.

Potrebe domačega in tujega trga pa zahtevajo tudi nadaljnji razvoj Alnico programa v smeri boljših magnetnih lastnosti in manjšega volumna. V prihodnjem letu pa naj bi se že začeli pripravljati na investicijo

Kratka zgodovina TOZD Magneti

Pobuda za ustanovitev tovarne magnetov je izhajala iz potrebe po magnetih od IEV (Inštituta za elektrovezve), kise je že od svoje ustanovitve 1947. ukvarjal z razvojem in proizvodnjo brezžičnih zvez in telekomunikacij. Tako je IEV skupaj z Metalurškim inštitutom pričel z izdelavo prvih permanentnih magnetov v hali Metalurškega inštituta leta 1951 s 7 sodelavci. Leta 1952 je nastala prva serijska proizvodnja permanentnih magnetov za zvočnike — iz litine AlNi. Sodelovalo je že 12 delavcev v bivši pražarni kave na Celovški cesti 207. Leta 1954 in 1955 se je pričela proizvodnja zahtevnejših magnetov iz AlNiCo za števec. Leta 1959 se je začel izvoz. V Stegne se je proizvodnja preselila leta 1967, ko so stari prostori postali pretesni. Leta 1961 se je obrat priključil Iskri. Leta 1980 se je pričelo z gradnjo dodatnih proizvodnih prostorov in se 1981 leta tudi preselilo. Pričela se je uporabljati sodobnejša oprema, na osnovi katere lahko danes pokrivajo vse potrebe po permanentnih magnetih v Jugoslaviji, ki jih izdelujejo v treh tehnologijah: liti, sintrani, prešani.

cijo za proizvodnjo visokoenergijskih magnetov iz redkih zemelj NdFeB. S to investicijo bi se odzvali na potrebe Avtomatike, ki bi v letu 1988/89 je potrebovala cca 6 mio teh magnetov za vgradnjo v releje, povpraševanja pa prihajajo tudi iz drugih Iskrinih tovarn. Temeljna organizacija je tako pred izredno zahtevnimi razvojnimi in investicijskimi nalogami, ki jih sama ne bo zmogla.

Izhodišča za leto 1987 so zaenkrat skromna. Ob obstoječih zmogljivostih bo možno le 12% povečanje fizičnega obsega proizvodnje in to ob popolnem angažiranju v dveh in celo treh izmenah.

Ambiciozne načrte, ki si jih zastavljajo pa bo možno uresničiti le ob večjih vlaganjih v proizvodno in merilno opremo. Le z avtomatizirano proizvodnjo, z boljšo kakovostjo in s krajšimi izdelavnimi časi se bodo lahko odzvali povpraševanju zahtevnih tujih kupcev.

Dosedanja razvojna prizadevanja so pokazala, da so na pravi poti. Z dobro ekipo inženirjev (10% vseh

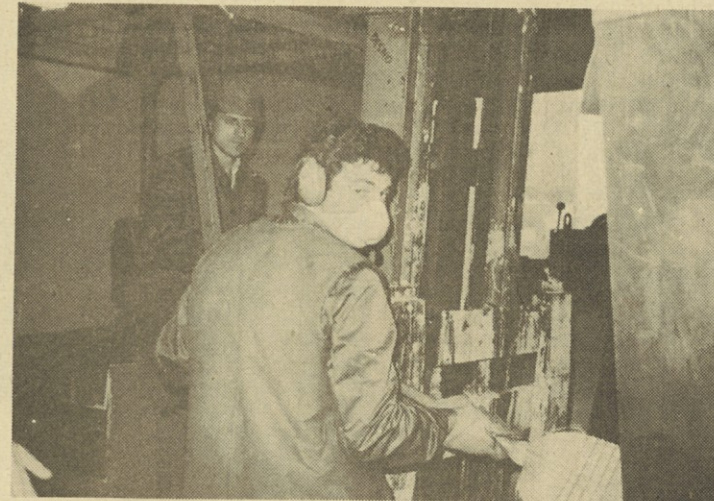
zaposlenih), ki so zbrani v razvojnem oddelku, nenehno dohitevajo svetovne trende vseh tržno zanimivih materialov in izdelkov. Pri tem tesno sodelujejo z Odsekom za Keramiko na IJS, z Metalurškim inštitutom in Kemijskim inštitutom Boris Kidrič.

Veliko pa morajo še storiti na področju tehnologije, posebno litih magnetov, kjer se še pojavlja precejšen delež izmeta. V svetu pa se vse bolj uveljavlja tehnologija sintranja, kjer pa so nedorečenosti že odpravili tako, da izmeta praktično ne poznajo.

Zavedajo se, da je svetovni trg neizprosno glede kakovosti, zato so z vsjo resnostjo pristopili k nalogi osvajanja sistema IS 9000. S pomočjo strokovnih služb v DO Elementi in TOZD Standardizacija bodo identifikirali tehnološke probleme, jih normalizirali in seveda usposobili ljudi, kar pa ne bo lahko opravilo. Delo so zastavili postopno; v naslednjem letu naj bi v sistem uvrstili vsaj 1—2 izdelka.

Kljub dobri kadrovski strukturi pa bi v Magnetih potrebovali še več

kakovostnih kadrov, tako fizikov, strojnikov in kvalificiranih delavcev. Stipendiranje zaenkrat še ne daje pričakovanih rezultatov. Izboljšati pa nameravajo tudi stimulativno nagrajevanje, še posebno zaradi relativno težkih pogojev v proizvodnji.

Posebno pozornost so razpravljali namenili problemom organizacije in učinkovitosti trženja v Iskri. Predstavniki TOZD so goste seznanili z dejstvom, da jim v zadnjih letih probleme pri izvozu povzroča stihijski in nenačrten pristop k trženju. Magneti, kot tudi drugi elementi zahtevajo poseben pristop do kupca, ki od ponudnika pričakuje podrobne informacije o izdelku, o njegovih lastnostih in obnašanju v sistemu, v katerega se vgrajuje. Trženje magnetov zato zahteva kadre s posebnimi znanji, ki pa jih IC nima. Zato tudi ni strokovne in sistematične obdelave trga, ki bi zagotavljala stalno spremljanje povpraševanja in opozarjala na potencialne kupce.

Razpravljalci so se strinjali, da je problem potrebno reševati obojestransko, s pobudami in strokovnim sodelovanjem temeljne organizacije. Potrebno bo okrepiti pretok znanja v komercialno sfero, saj gre za visoko profesionalne izdelke in naprave. Prav tako pa je treba iskati informacije na tujih tr-

gih, da bomo vedeli, kje smo v primerjavi s konkurenco.

Načrtovano preoblikovanje funkcij IC naj bi z novo organiziranostjo v produktne skupine pripomoglo k učinkovitejšemu obvladovanju zunanjih trgov.

Beseda je tekla tudi o povezovanju na relaciji TOZD — DO — SOZD. Predstavniki TOZD so spregovorili o dobrih in učinkovitih poslovnih in samoupravnih odnosih na ravni delovne organizacije. Več in bolj intenzivnih stikov pa bi si želeli s strukturami v SOZD. Pričakujejo več usklajevanja interesov in povezovanja, še posebno na stegenskem kompleksu, kjer se večkrat ne znajo dogovarjati.

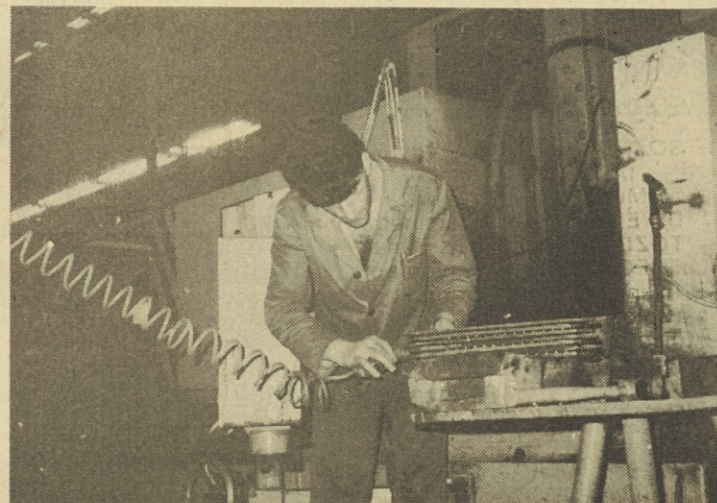
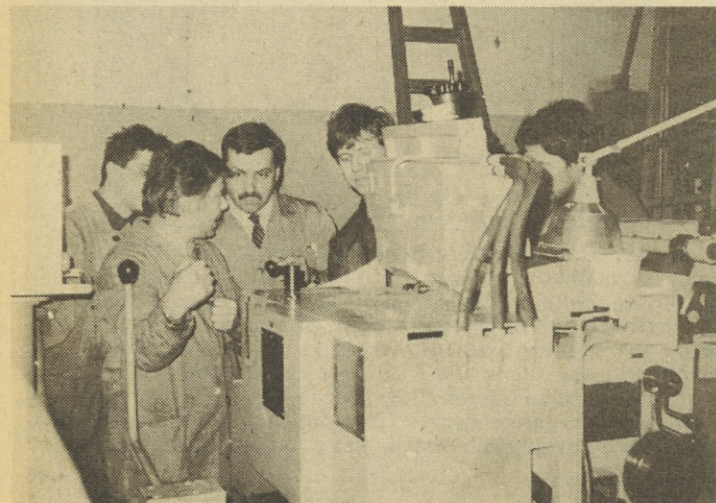
Predstavniki SOZD so ob tem spregovorili o nekaterih najpomembnejših aktivnostih — v vodstvu SOZD, o procesih, ki bodo vodili k večji konsolidaciji sistema in s tem k večji učinkovitosti. Med drugim so poudarili, da je v teku tudi definiranje osnovnih kriterijev za investicijska vlaganja po vitalnih interesih sistema.

K trdnješi povezavi v sistemu in uspešnejšemu sodelovanju pa lahko s svojo odprtostjo in predlogi prispeva vsaka njegova celica.

Samoupravni odnosi v temeljni organizaciji Magneti so dovolj učinkoviti tudi zaradi njene majhnosti saj se o vseh zadevah sproti dogovarjajo DPO, se redno vključujejo v razreševanje tekoče problematike, člani pa se vestno udeležujejo vseh posameznih akcij, ki si jih zastavijo.

V zadnjem času se pripravljajo za prehod na 40-urni delavnik. O tem so že dolgo razmišljali, predvsem zaradi večizmenskega dela. Opravili so že vse potrebne analize in, ko bodo izpolnili pogoje, bodo zaprosili za ustrežna soglasja. Načrtujejo pa, da se bo to zgodilo že v prihodnjih šestih mesecih.

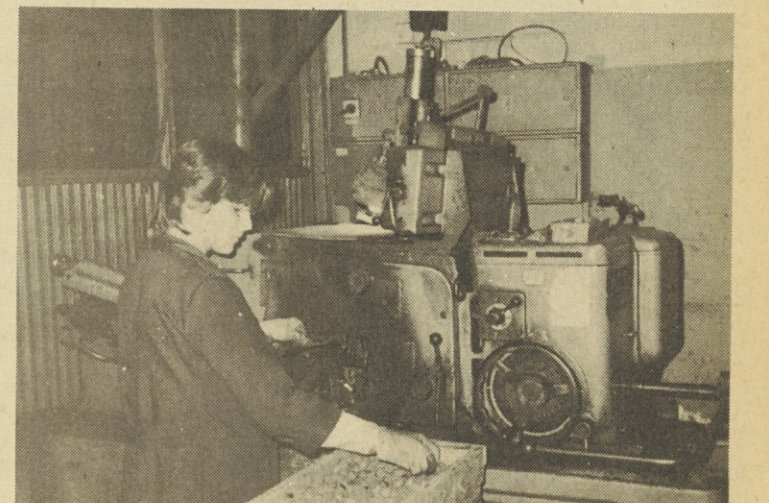
I. S.

Razgovora so se udeležili:

SOZD Iskra: Igor Gruden — predsednik DS, Avguštin Ciuha — predsednik sindikata, Tone Orožim — predsednik ZZB, Miloš Pavlica — sekretar DPO;

DO Elementi: Blaž Tominec — član KPO za proizvodnjo TOZD Magneti: Albert Erman — IPO, Alojz Sever, pomočnik IPO, Aleš Cokan — vodja projekta Redke zemlje, Bešter — Istenič Viktorija — vodja komercialne, Rade Zeković — vodja splošno kadrovske službe, Alič Mensur — vodja razvoja Alnico programa, Leopold Vukšinič — vodja OPP, Feliks Ogrinc — vodja kontrole, Mugdim Ibrahimagić — sekretar OOK, Andrej Skvarča — predsednik OO ZSMS, Marjan Blažič — predsednik DS.

Razgovor z Ing. Janezom Slavcem

Z električnim orodjem smo motorizirali človekovo roko

»Temelj inovacije pri električnem ročnem orodju ni,« je začel naš razgovor o razvoju v DO ERO pomočnik direktorja za razvojno področje ing. Janez Slavec, »malce pretirano povedano, nič drugega kot motoriziranje osnovnega obrtniškega orodja z elektromotorjem najvišje razvojne stopnje. Človek si je namreč že pred 40.000 leti s kamnito sekuro skušal olajšati delo, pozneje pa je v tisočletjih uporabljal in razvijal najrazličnejše ročne postopke, kot vrtnanje, brušenje, poliranje, rezanje, žaganje, privijanje, skoblanje, nabijanje in podobna opravila. Vendar pa je bilo vse to delo povezano z naporom in šele ko je njegovo orodje dobilo električno-omotorni pogon s sto do tisočkrat večjo močjo, lahko začnemo govoriti o električnem ročnem orodju, za katerega danes lahko mirno rečemo, da smo z njim motorizirali roko.

Pravilo za uporabnost orodja je v tem, da orodje približamo obdelovalcu. Pri tem pa se seveda poraja glavna zahteva: orodje mora imeti najvišjo delovno moč brez omejitve uporabnosti in po možnosti največjo varnost. Tem zahtevam pa stara obrtniška tehnika ne ustreza več, temveč ustrezale sodobne tehnika, z uporabo novih gradiv, da bi pri tem dobili čim lažja orodja z vgrajeno elektromotorjem s hitrostmi do 3000 vrtljajev v minuti in najvišji specifičnimi močmi do 400 W. Zato zasnova naših izdelkov temelji na univerzalnem elektromotorju, zobniškem prenosniku in dobro

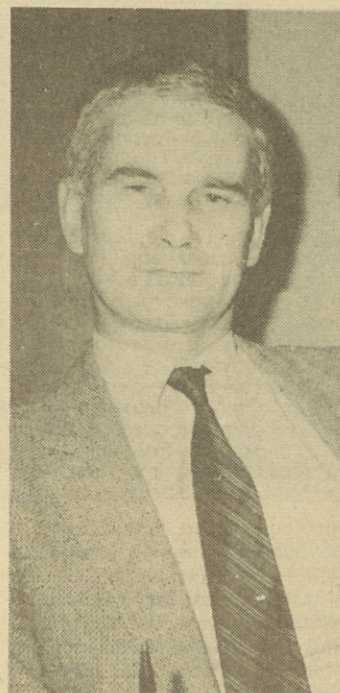
uravnoteženem ročnem mehanizmu.

Ko sva se tako, za uvod malce načelno, pogovorila o tem, kaj električno ročno orodje sploh je, bi vas prosil, če bi povedali nekaj več o razvojnem področju vaše DO, ki ga vodite in predstavlja nedvomno pomemben del dejavnosti vaše delovne organizacije.

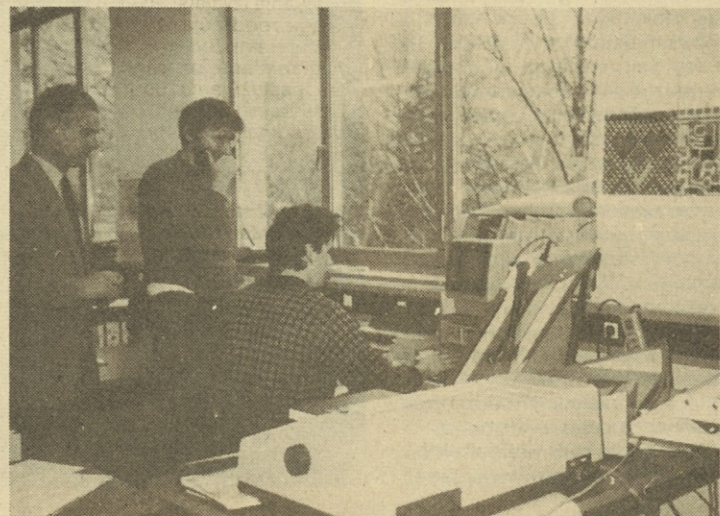
»Ob preselitvi služb naše DO na novo lokacijo nekdanjega šolskega centra Iskra, je tudi razvojno področje dobilo ustrezne in preproste prostore za razvijanje razvojnih nalog. Sem sodijo razvoj in konstrukcija novih izdelkov ter

elektromotorjev, preskušanje, izdelava prototipov in servis za izdajo dokumentacije, kopiranje, arhiviranje in skrb za standarde.

Pomembni sta predvsem dve pridobitvi: razvojna delavnica in laboratorij za preskušanje izdelkov na t. i. robotih, oz. avtomatskih preskusnih napravah. Ne moremo pa prezreti organiziranja, lastnega arhiviranja, kopiranja in razpošiljanja razvojne dokumentacije po arhivih v tovarni. Prostori, ki so bili dolga leta nesporen kamen spotike, sedaj omogočajo mnogo boljše pogoje za organizacijo izvajanja razvojne-

Janez Slavec

ga dela.

Kot sem že omenil, je ena izmed zadolžitvev razvojnega področja razvoj in konstrukcija novih izdelkov. Delo na tem področju štejemo kot najvažnejšo nalogo. Dajemo ji vso prednost, čeprav se velikokrat na dane prednosti pozabi tako zaradi vpliva objektivnih razlogov izpolnjevanja ostalih planskih zadolžitve, včasih pa tudi iz subjektivnih kot so neinformiranost o važnosti inovacijskega projekta, ali pa povsem človeška lastnost-pozabljenost.

Vzpodbujanje tovrstnega razvojnega dela je predvsem važno zaradi splošne gospodarske krize, ki opozarja na številne ključne slabosti v dosednji programski politiki, zaostajanje v znanju in tehnologiji

in s tem tudi vse večjim razkorakom med ponudbo konkurence in nami ob nastopanju na mednarodnem, kakor tudi jugoslovanskem tržišču.

Zavedamo se, da vsako zaostajanje v razvoju in uporabi novega znanja povzroča ne le povečanje tehnološkega zaostanka, temveč tudi dvig proizvodnih stroškov, večanje nekonkurenčnosti, izgubo tržišča in dohodka, skratka neracionalnost in neučinkovitost. Temu se bomo izognili le s pogojem, da se v razvojni strategiji odločimo le za tiste programske smeri, kjer bomo imeli realne možnosti, da se čim bolj enakovredno vključujemo v mednarodne tržne tokove. Pri tem bomo morali znova upoštevati objektivni zakonitosti, prek katerih ne moremo, ti pa sta ustvarjalnost

in delavnost, ki pa je ob izboljšanju delovnih pogojev ne bismelo manjkati. Za odločilen programski premik potrebujemo le bistveno več znanja, kot ga trenutno zahteva naš sedanji celotni proizvodni sistem.

In kakšen je v prihodnje program vašega dela in nalog?

»Program našega dela in nalog za preseganje zaostajanja zato zajema naslednja področja:

— intenziviranje razvojne dejavnosti na področju novih izdelkov. S tem bi zmanjšali zaostanek našega inventivnega dela na programu izdelkov, za razvojem v svetu. Ta bo možen, če bomo vztrajali na dogovorjenih prodornih smereh izdelkov, kajti za frontalni premik na celovitem programu izdelkov nimamo niti sredstev, znanja in kadrov.

Vzgojo inovacijskih kadrov, ki naj bi v tem srednjeročnem obdobju okrepili naš inovacijski sistem.

Hitrejši prenos razvojnih dosežkov v prakso, z intenziviranjem informacijskega sistema v DO.

Uvedbo sodobnih razvojnih tehnik s pomočjo računalnika.

Zagotavljanje kakovosti v procesu razvoja izdelkov s temeljitejšim preskušanjem in vrednotenjem razvojnih rešitev.

Ob izpolnjevanju nalog z navedenih področij bi rad predvsem opozoril na štiri programske novosti, ki bodo zaokrožile ponudbo našega orodja. Te novosti, na katerih se v zaključni fazi intenzivno dela ne samo v razvojnem področju, temveč tudi v vseh ostalih so:

1. Vibracijski vrtalnik VV 508X — z njim bomo razširili skupino hobi vrtalnikov. Njegova posebnost je v izvedbi s polno izolacijo in z njo tudi večjo električno varnostjo, spremeni načinom preklopa hitrosti in režima delovanja: vrtnanje-udarjanje.

2. Nadrezkar NR 08A

Kot predstavnik skupine orodja za obdelavo lesa in sicer za profesionalno uporabo.

Njegove lastnosti ne bodo primerljive s konkurenčnimi izdelki, pri katerih prednjači predvsem firma ELU.

Za oba izdelka planiramo pričetek proizvodnje v tem trimesečju, saj so zanj na razpolago že vsa orodja, v proizvodnji pa tudi sestavni deli.

3. Krožna žaga KZ 85 A

za rezanje lesa debeline 85 mm bo trenutno zaključila program žag. Ta sicer velik projekt, tako po razvojnih, kakor tudi investicijskih stroških, se nahaja šele pred pravo poskusno proizvodnjo. Do realizacije bo potrebno še nekaj mesecev, saj so nujne uskladitve orodij in izboljšave, ki s prvotno razvojno dokumentacijo niso bile zajete. Kot vseh drugih projektov je tudi realizacija tega projekta izrednega pomena, saj blokira dobršen

del naših finančnih sredstev.

4. Kot četrti projekt pa lahko navedemo razvoj novega vrtalnika-mešalnika, zasnovanega na VS 223 A2 z delovno oznako VS 723A, ME 703E. Z njim nameravamo poseči v področje mešanja barv, lepil in ometov, ki pa ga z obstoječim vrtalnikom, kljub njegovi, na pogled robustnosti, nismo mogli dovolj kakovostno obvladovati.

Pri intenziviranju dela pa nas resno ovira odprava napak na delu obstoječega programa, nastalih zaradi prehitro zaključenega razvoja, predvsem pa takratnega splošnega neznanja, katerim pogojem mora izdelek ustrezati, da bo tako tehnološko kot kakovostno ustrezen in zrel.

Velik poudarek pri razvojnem delu dajemo tudi uvedbi, oz. pripravi računalnika za konstruiranje, kakor tudi pri laboratorijskem delu. Pri tem nam bo pomagal večji, zmogljivejši računalnik, ki bo začeto delo na pripravi programov še pospešil.

Razvojno področje izvaja tudi nekaj nalog v okviru strateških razvojnih projektov SOZD Iskra, kjer pa se srečujemo s težavami zaradi pomanjkanja izvajalskega kadra. Tudi naloge s področja uvajanja elektronike v električno orodje so zato v drugem planu, oz. se pri teh nalogah poslužujemo uslug zunanjih sodelavcev. Zunanji sodelavec pa nam pomaga tudi pri oblikovanju izdelkov, vzgajamo pa tudi že lastnega oblikovalca.

Omenili ste tudi uvajanje elektronike v vaše izdelke. Ali bi morda lahko malce več spregovorili tudi o tej problematiki?

Tudi pri električnih orodjih seveda v prihodnje ne bo šlo brez vezij.

Posamezniki in podjetja kupijo namreč vedno več električnega orodja, predvsem vrtalnikov z elektronskim krmiljem, ali regulacijo vrtljajev. Polprevodniška elektronika s krmilnim elementom tiristorjem, ali triacom je sorazmerno zgodaj omogočila gradnjo funkcionalnih krmilj, ki so električno orodje bolj prilagodila njegovemu namenu uporabe.

Za pogon električnega orodja služijo, kot sem že prej omenil, univerzalni motorji, za katere je značilno, da imajo v prostem teku največje število vrtljajev, ob stopnjenju se obremenitvi, to je med delovanjem pa vedno manjše število vrtljajev. Ta lastnost pa je pri električnem orodju v glavnem nezaželena.

Razvoj mikroelektronike je rešitev tega problema približal realnosti, omogočil pa je tudi rešitev nalog, ki so bile doslej več, ali manj uspešno rešljive z dragimi mehanskimi elementi. Sem sodi zanesljivo varovanje izdelka pred preobremenitvijo, kot tudi varovanje uporabnika pri nenehnih blokadah orodja — svedra, brusne plošče, žage.

Mikroelektronika osvaja poleg vrtalnikov tudi drugo električno orodje: kotne brusilke, povratne žage, kladiva in tračne brusilke. Trenutno je dvajset odstotkov svetovne proizvodnje navedenih električnih orodij že opremljenih z elektronskimi vezji. S prodorom mikroelektronike pa pričakujemo v naslednjih letih precej višji delež, ki bo dosegel petdeset odstotkov pri povratnih žagah in brusilnikih ter petinosemdeset odstotkov pri vrtalnikih in vibracijskih vrtalnikih. Kdor je vsaj nekaj časa uporabljal orodja z električno regulacijo, se bo zelo težko znova privadil na klasično

izvedbo.

Vrtalnik z mikroelektronskim vezjem, ki je nastal v naši tovarni, ima te dobre lastnosti: mehak zagon motorja, regulacijo števila vrtljajev z možnostjo prednastavitve, manjše število vrtljajev v prostem teku, odklop pri preobremenitvi, ali blokadi orodja, možnost izbire režima delovanja vrtalnika/izvijalnika.

Kontrolno vezje hkrati obvladuje procese, kot so: določanje ničelnih prehodov napajalne napetosti, določanje vklopne točke triaca, merjenje in odčitavanje nastavljenih vrtljajev ter komparacijo dejanskih in nastavljenih vrednosti, kot tudi možnost krmiljenja LED prikaza.

Vrtalniku, opremljenemu s takim monolitnim vezjem, enostavno vpišemo želeno število vrtljajev glede na premer svedra in vrsto gradiva prek nastavitvenega gumba, ali pa tastature. Ob vklopu stroja je stek stroja mehak, sveder pa se vrti z nastavljenimi vrtljaji. V režimu izvajalnika stroj obratuje s konstantnimi vrtljaji do privitja vijaka, nato se moment poveča do nastavljenih vrednosti. Končno se stroj izključi.

Monolitna vezja, sestavljena iz različnih elementov kot sta npr. logika za krmiljenje izpisa in logika za sproženje triaca, je možno uporabiti tudi pri drugem orodju.

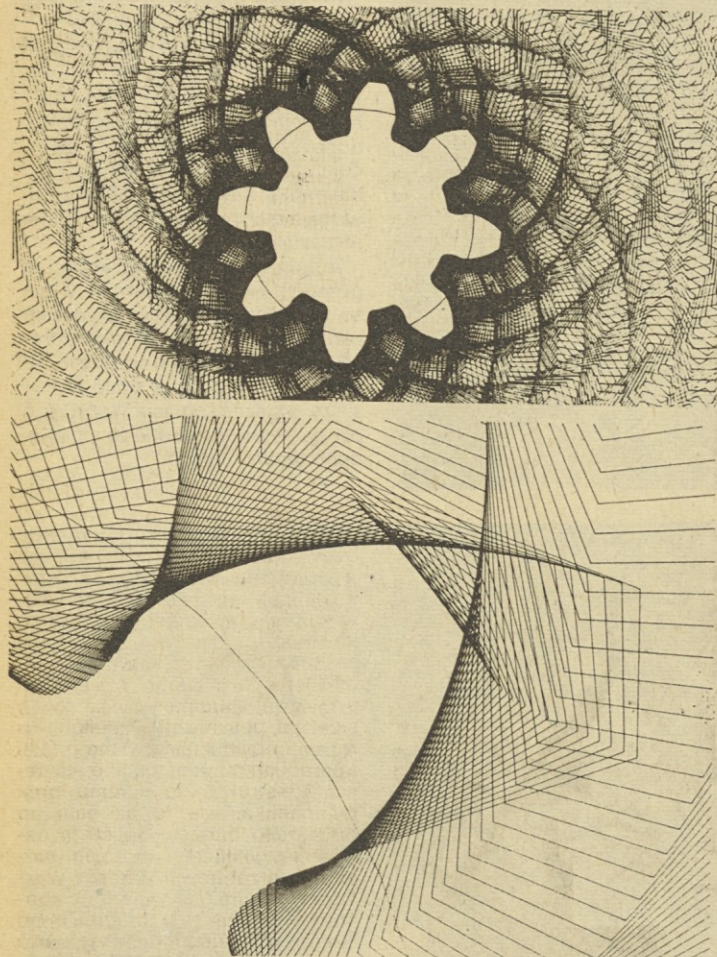
V proizvodnji električnega orodja se uporabljamo enostavna krmilja števila vrtljajev s pomočjo diskretne vezja, integriranega v vklopem stikalu, kjer je predizbira vrtljajev izvedena s potenciometerom.

Pripravljajo pa se tudi mikroelektronska vezja, ki bodo v novi generaciji izdelkov v naslednjih dveh letih zamenjala klasične rešitve, da se bomo lažje merili s svetovno konkurenco.

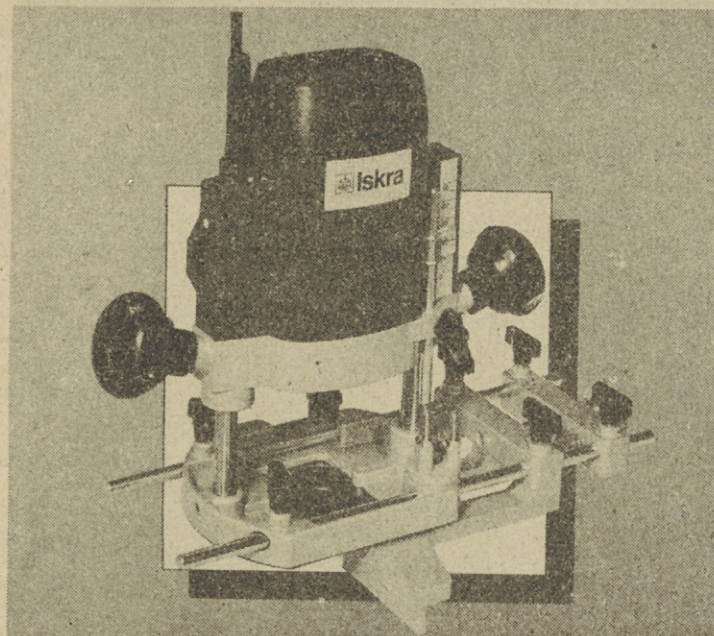
Za konec pa bi vas prosil še za kratko predstavitev vašega področja danes?

»Trenutno dela v našem oddelku 37 sodelavcev in imamo svoje delo razdeljeno na nekaj področij, kot so razvoj novih oddelkov, spremljanje proizvodnje, laboratorijska dejavnost in razvoj elektromotorjev. Največ svoje aktivnosti posvečamo, kot sem v razgovoru že tudi prej večkrat omenil, razvoju novih izdelkov, kjer imamo organizirane projektne skupine razvijalcev in sicer po posameznih izdelkih. Pri razvoju novih izdelkov smo pričeli uporabljati računalnik tako, da nekaj konstrukcij že vodimo prek računalnika, vse to pa nam bo omogočilo hitrejšo, boljše in uspešnejše vključevanje novih, modernih in zahtevnih izdelkov v proizvodnjo in s tem tudi konkurenčnost na tržiščih doma in po svetu,« je zaključil naš razgovor o razvojnem delu v DO ERO ing. Janez Slavec.

D. Ž.

Simulacija izdelave zobnika z računalnikom

Nadrezkar

Otvoritev računalniškega in

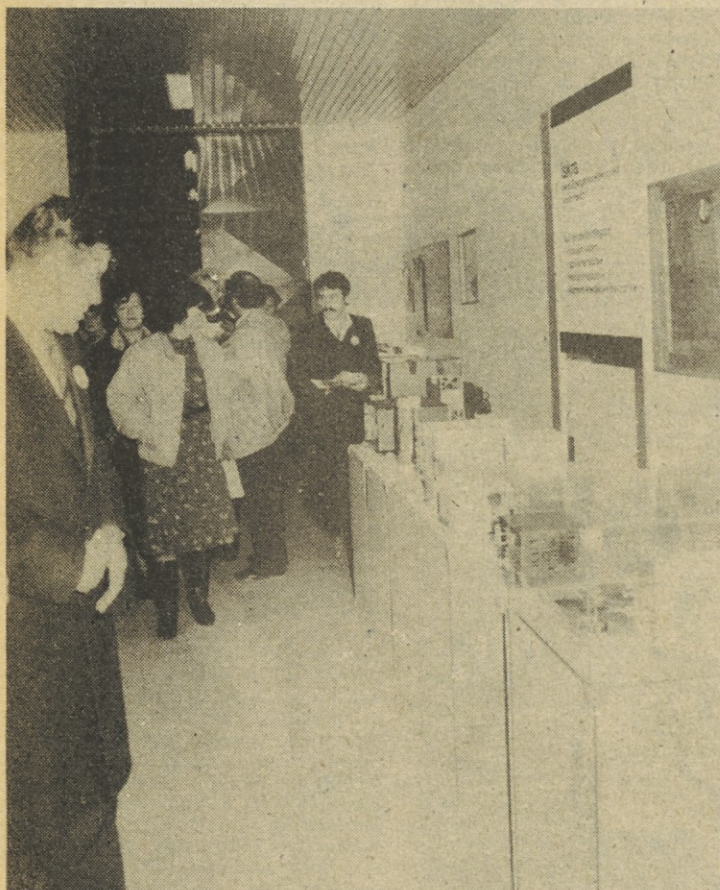
Novo mesto, 28. november 1986: Ob praznovanju 29. novembra, dneva republike, je novomeška TOZD Energetska elektronika delovne organizacije Avtomatika, slavnostno predala svojemu namenu računalniški in testni center, pri zasnovi katerega so sodelovali priznani slovenski strokovnjaki s področja energetske elektronike, računalništva in varstva pri delu. Center predstavlja osnovo za doseganje tehnološke in kakovostne ravni izdelkov, ki zajemajo celotno področje napajanja, od najmanjše moči, do 200 kVA, od enostavnih tehnik do računalniško krmiljenih sistemov. Slavnostni priložnosti, ki so jo združili pod geslom: **ZNANJE IN DELO**, so med drugim prisostvovali tudi najvišji predstavniki Skupščine občine Novo mesto in njenih družbeno-političnih organizacij, SOZD Iskra in Iskro-Commerce, Delovne organizacije Avtomatika in njenih TOZD ter kolektiv novomeške Iskre.

Zastavili smo si dokaj težko nalogo: postali bomo močan proizvajalec naprav energetske elektronike in z njimi prodri na svetovni trg

Moto, ki so ga delavci sprejeli za svojega, ga zapisali in ga tudi uspešno uresničujejo. Že s 1985. letom, ko so začeli poslovati kot TOZD Energetska elektronika, so se dogovorili, da je osnovni cilj doseči čim večje zadovoljstvo v kolektivu, kar pa je pomenilo tudi korenito spremeniti stari način dela in mišljenja, predvsem pa odnos do kakovosti, ki si je na trgu izborila največjo težo med delavniki, kateri odločajo o izbiri

Vrvico je prerezal predsednik DS TOZD TENEL Milan Korče

Ob slavnostni otvoritvi so pripravili tudi priložnostno razstavo

blaga. Prepričali so se, da visoko kakovost lahko zagotovijo le s strokovnimi kadri, sodobno opremo in dobro organizacijo dela. Prav s tem namenom so osnovali tudi nov testni center, ki bo kos vse bolj zapleteni tehniki in s pomočjo katerega bodo dosegli takšno stopnjo kakovosti izdelkov, da bodo postali zanimivi tudi za najzahtevnejše kupce. Poleg kontrole naprav in sistemov je v njegovem prostorskem okviru tudi kontrolna tehnologija. S tem pa so tudi vsem oddelkom v t.i. sektorju testiranja in kakovosti zagotovili ustrezne delovne pogoje, kar je bila dolga leta samo želja. Kot je v svojem nagovoru poudaril direktor TOZD Energetska elektronika, Božidar Zajc, je poleg primarnega zadovoljstva v kolektivu prav nenehno bogatenje z novimi znanji drugi temeljni kamen programa TOZD. Zato bo, kot je poudaril, srednjeročni plan, ki temelji na osnovi tržnih možnosti in produkcijskih sposobnosti temeljne organizacije uresničljiv le, če bodo vsako leto zaposlili najmanj deset strokovnjakov z višjo in visoko izobrazbo (s področja elektronike) torej skupno najmanj 50 novih strokovnih delavcev. Realne možnosti pa so dokaj drugačne, saj 2 do 3 diplomanti elektrotehnike z novomeškega področja ne

pokrivajo niti polovico potreb TOZD. Rezultat teh ugotovitev je bil konkretnější in širši pristop h kadrovski politiki. Postali so prva organizacija združenega dela, ki je v Novem mestu prevzela pokroviteljstvo nad Elektrotehniško šolo in si s tem pridobila tudi možnosti za usmerjanje mladega, nadarjenega kadra za potrebe proizvodnje, oz. razvojnega dela na področju energetske elektronike. Hkrati se tudi uspešno vključujejo kot mentorji in nosilci stroškov za študij ob delu na prvi in drugi stopnji elektrofakultete.

Rezultat teh prizadevanj je, da so že sedaj zaposlili 12 novih delavcev z visoko in višjo izobrazbo.

Osebna izkaznica računalniškega in testnega centra TENEL

Kaj odlikuje RCT?
Specifičnost računalniške konfiguracije

Naš sistem se razlikuje od klasičnih v tem, da smo nadomestili terminale z inteligentnimi terminali — osebnimi računalniki

Povečana zmogljivost spomina

S tridesetimi osebnimi računalniki imamo dodatnih 500 Mb spomina, kar omogoča do neke mere razbremenitev centralnega računalnika.

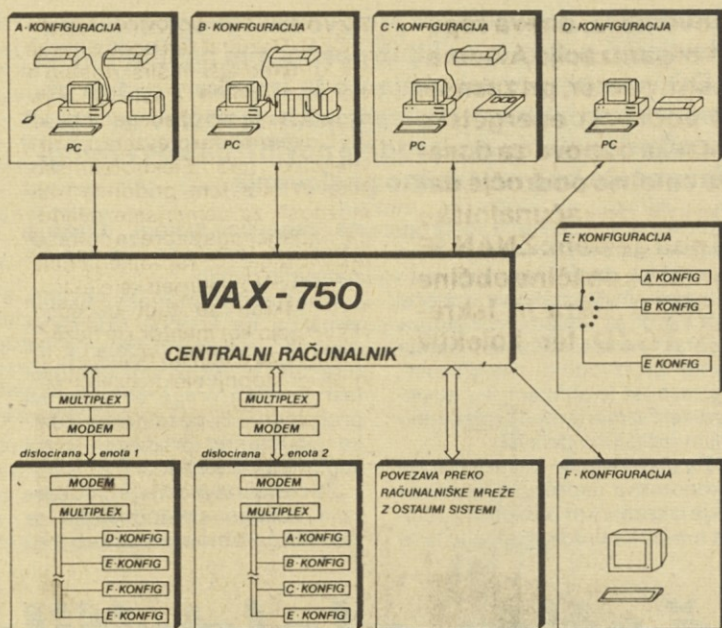
Zanesljivost delovanja

Kljub okvari centralnega računalnika delo na inteligentnih terminalih ne zamre, saj so sami sposobni hraniti vse podatke, ki jih vnesemo.

Možnost grafičnih in procesnih obdelav

Običajni računalniški centri integralno obdelujejo le poslovno, materialno poslovanje, tehnične obdelave pa ne omogočajo. Z našim konceptom uporabe inteligentnih terminalov rešujemo tudi ta problem. Z njimi izdelujemo konstrukcijo naprav

testnega centra TIENEL

razvili sistem napajanja, ki je med prvimi v svetu. Mikroprocesor, vgrajen v napravo, zamenjuje klasičen nadzor nad baterijo. Poleg popolne samostojnosti sistema ga odlikuje tudi miniaturna konstrukcijska izvedba (glej shemo).

Podelitev priznanja

Ob slavnosti so prvič tudi podelili priznanja **Energetska elektronika**, ki so jih prejeli:

Dr. Matija Seliger

Matija Seliger nam že dolga leta predstavlja vir visokostrokovnega znanja na področju elektrotehnike. Njegova aktivnost je prisotna že od samega obstoja naše tovarne. Sodeloval je pri vseh važnejših razvojnih projektih. Nikoli mu ni bilo težko žrtvovati svojega prostega časa za tovarno, če so to narekovale potrebe. Še vedno je nepogrešljiv

strokovnjak in velika opora našim inženirjem. Z njegovo pomočjo smo si danes odprli vrata na zahod in z večjo samozavestjo gledamo v prihodnost.

Karel Kapš

Karel Kapš že od samega začetka svojega dela predstavlja kreativno silo v naši tovarni. Aktivno je sodeloval pri programski preusmeritvi v razsmerniške naprave in nato v brezprekinitvene napajalne sisteme. Kot vodja projekta »Rusija« je s kvaliteto, speljanimi akcijami od inženirirga, konstrukcije, montaže in zagona dvignil ugled naše tovarne na tujem tržišču. Pri tem njegov delovnik ni poznal omejitev in vodilo mu je bilo pravčasno realizirati zastavljene naloge. Neprestano je aktiven tudi kot inovator in racionalizator, za kar je letos prejel občinsko nagrado.

Janez Špendal

Janez Špendal je svojo delavsko pot pričel 1962. leta v Kranju, kot pionir pri ustanavljanju Iskre na Dolenjskem. Kot delavec v montaži si je nabiral znanje, ki ga je pozneje po letu 1964 črpal in razdal v kolektivu NAPRAVALNIH NAPRAV, ves čas je bil zgled v svoji skupini, ki je v prehojeni zgodovini dosegla vrsto zavidljivih uspehov. Pomagal je do graditi nov kolektiv **ENERGETSKE ELEKTRONIKE** in sedaj kot vodja skupine razdaja svoje znanje in izkušnje mlajšim rodom. Je eden izmed delavcev med nami, kakršnih si lahko vsi želimo.

Š. D.

Pogled na težko pričakovani Računalniški in testni center

in podsklopov. Izdelujemo tiskana vezja, testiramo naprave, razvijamo 8-bitne mikračunalnike, nadziramo večje sisteme napajanja, itd...

Hitrejša računalniško osveščanje

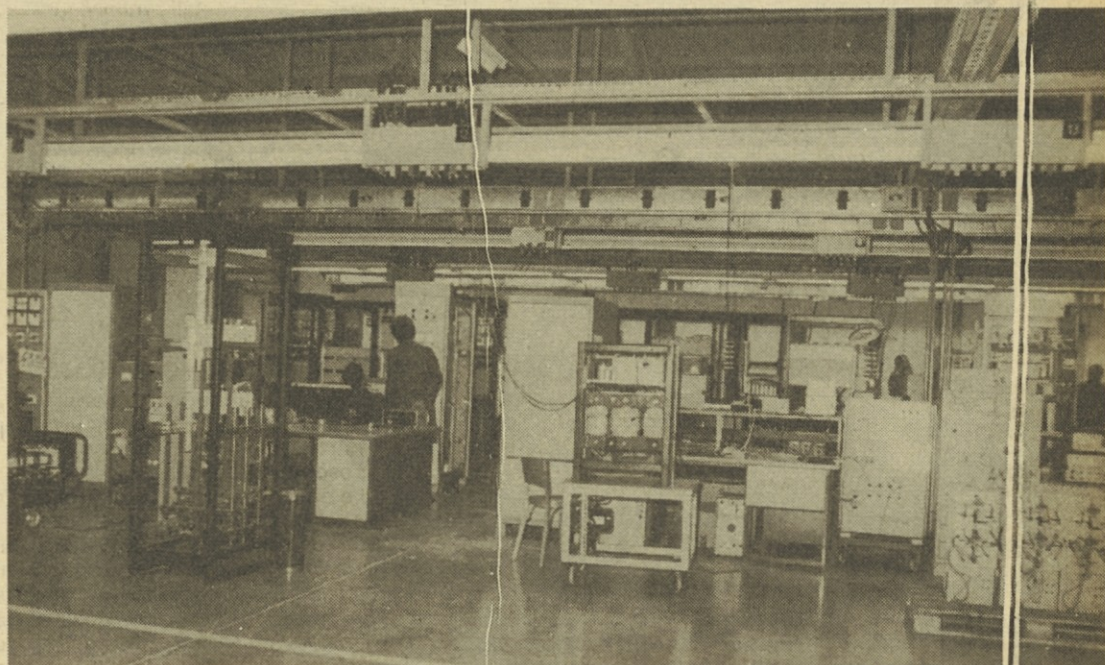
Zaradi samozadostnosti delovanja osebnih računalnikov je uporabnik na preprost način seznanjen z računalnikom ter z možnostmi, ki jih le-ta daje. Ima tudi možnost programiranja in je neodvisen od uslug programerjev v računalniškem centru. S tem dosežemo tudi veržno reakcijo nastajanja uporabnih programov.

Ceneno vzdrževanje

Enake inteligentne postaje uporabljamo za poslovne in tehnične obdelave, kar nam omogoča tudi cenejše vzdrževanje in popolno medsebojno zamenljivost.

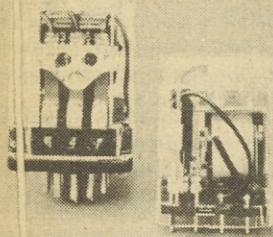
Lastno brezprekinitveno napajanje

Za nemoteno delovne računalnika, kljub izpadu mreže, smo

Nove prostore je dobila tudi kontrolna tehnologija

Ekonomika izdelkov in tehnološko prestrukturiranje

Releji TRP 41-59 so predvideni za potrebe naprav za avtomatizacijo v industriji, energetiki, transportu itd. Izvedeni so za natične sponke (AMP), za direktno spajkanje v tiskano vezja in za namestitve v podstavke. Pred izpadanjem iz podstavkov (zaradi vibracij) so zaščiteni z varovalno vzmetjo.

V Iskra-Avtomatiki smo se odločili za posodobitev proizvodnih programov tudi na področju elementov. Ugotavljamo namreč, da kljub nespornim rezultatom na področju lastnega razvoja v DO, vse prepočasi uvajamo te izdelke v redno proizvodnjo. Razloga sta predvsem v pomanjkanju investicijskih sredstev ter v pomanjkanju znanja in fleksibilnosti pri uvajanju proizvodnje novih izdelkov v zmogljivostih in tehnologijah, ki omogočajo bolj rentabilno poslovanje.

V ta namen se je vodstvo DO opredelilo, da je potrebno izvesti študijo, katero je izdelala ekipa treh inženirjev in treh ekonomistov. Pri tem so bili člani interdisciplinarnega tima strokovnjaki s področij tehnologije, operativnega planiranja proizvodnje, produktnega vodenja, trženja, financ in ekonomike investicij.

Da bi postavili osnove za tehnološko prestrukturiranje, je bilo potrebno najprej ugotoviti

ekonomsko uspešnost in programsko starost izdelkov, gledano z vidikov domačega, konvertibilnega in klirinškega tržišča. Sočasno je ekipa tehnologov ugotavljala izkoriščenost instaliranih proizvodnih zmogljivosti, ustreznost kvalifikacijske strukture ter razmerja med proizvodnimi in režijskimi delavci.

Za ugotavljanje in spremljanje ekonomske uspešnosti izdelkov se je izkazala kot zelo priporočljiva mesečna predkalkulacija last-

ne cene po metodi direktnih stroškov, temelječa na zadnjih nabavnih cenah.

Upošteva se prenos fiksni stroškov na končne izdelke in čimbolj ustrezno dodajanje indirektnih stroškov, smo ugotovili lastne cene in prage rentabilnosti proizvodnje za posamezne izdelke pri vnaprej predvideni tržni segmentaciji izdelkov.

Za namen te študije je bila izdelana posebna metodologija za obdelavo ekonomske uspešnosti

izdelkov po naslednjih petih med seboj povezanih fazah:

- izračun vrednosti prodaje izdelkov,
- direktni stroški izdelave,
- izračun dohodka in ostanka za sklade,
- konvertibilna devizna bilanca izdelkov,
- kazalci uspešnosti izdelkov.

Ta metoda se je pozneje izkazala tudi kot nepogrešljiva in neposredno uporabna pri usklajevanju letnih planov proizvodnje in prodaje TOZD s področja elementov.

Osnovne ugotovitve te študije so večplastne. V tem sestavku se bom omejil na ekonomiko izdelkov s podjetniškega in narodnogospodarskega vidika.

S podjetniškega vidika ugotavljamo, da se izdelki pretežno izdelujejo v premajhnih količinah, da je del obstoječega proizvodnega programa z vidika razvitih trgov dokaj zastarelin, da je večina izdelkov ekonomsko povprečnih, tistih z izrazitim dobičkom, ali izgubo je peščica. Obstaja visoka korelacija med starostjo izdelkov in njihovo finančno donosnostjo. Zato se je potrebno lotiti procesa čiščenja proizvodnega programa, za nadomestilo opučenih izdelkov pa

sočasno pripraviti investicije v nove in perspektivne izdelke.

Ugotavljam, da bi moral biti z družbenega vidika opravičljiv samo izvoztistih izdelkov, katerih domača prodajna cena ob doseganju zahtevane kakovosti in upoštevanju dobavnih rokov, ne presega svetovnih cen za več kot znaša stopnja uvoznih davkov za konkretne izdelke, povečana za razliko med dejanskim in realnim tečajem tuje valute v Jugoslaviji.

Problem devizne bilance je priporočljivo reševati tako, da bomo izvažali sodobne izdelke, v katere bo vgrajeno čim manj materiala in energije ter čim več domačega znanja. Pri tem se nam po pravilu ne izplača izvažati zastarelih izdelkov.

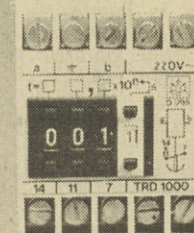
Možnosti za uspešno poslovanje imajo tisti proizvajalci, ki proizvodni program sproti prilagajajo potrebam tržišča, pri čemer je potrebno dati večji poudarek znanju v vseh fazah poslovanja.

Mislím, da bi znanje s področja ekonomike izdelkov moralo dobiti bolj ustrezno mesto v izobraževalnih programih našega poljskega sistema. Vse premalo poudarjamo, da je uspešnost gospodarstva rezultat uspešnosti

ti izdelkov in storitev, ki si konkurirajo po kakovosti in ceni, tako na domačem kot na izvoznih tržiščih.

Tehnološko prestrukturiranje bomo torej lahko uspešno realizirali z večjo vlogo znanja ter zniževanjem deleža materiala in energije v izdelkih, pri čemer bo morala te cilje podpreti celotna družbena skupnost, tako pri pripravi, sprejemanju in realizaciji tekoče in še posebej razvojne politike.

Andrej KORENČAN

Rele TRD 1000 je precizni digitalni časovni rele z zakasnitvijo pri pritegu. Časovni takt daje omrežna frekvenca, vgrajeni števec pa šteje število ciklov. Čas nastavljam neposredno na dekadnih stikalih.

Ob 90-letnici začetka elektrifikacije

Čeprav je bila delovna organizacija Elektro-Ljubljana v sedanjem organizacijskem obsegu in za sedanje območje napajanja porabnikov ustanovljena v juniju 1963. leta, segajo njeni začetki daleč nazaj, v 1896. leto, ko je 19. novembra v Kočevju zasvetila prva žarnica in je v Ljubljani začela obratovati prva električna centrala na območju današnje Elektro-Ljubljane.

Električna energija, ki so jo ljudje sprva imeli za čudež, je danes nepogrešljiv in življenjsko nujen vir energije ter pogoj za razvoj celotnega gospodarstva. Kljub temu pa je bil razvoj elektrifikacije v Sloveniji vse do konca 2. svetovne vojne izredno skromen. Šele po 1945. letu so novi družbeni odnosi in dela vsako samoupravljanje omogočili izredno hiter razvoj gospodarstva in vzporedno s tem tudi elektrifikacijo območja današnje delovne organizacije, kakor

tudi vse Slovenije. Pomemben preobrat pa je bil prehod na višje napetosti, na našem območju predvsem prehod iz 35 kV na 110 kV na visoki napetosti, na srednji napetosti pa z 10 kV na 20 kV. Zgraditvijo ustreznih distribucijskih elektroenergetskih postrojev na celotnem območju delovne organizacije in uvajanjem najnovejših tehničnih dosežkov avtomatizacije pri vodenju distribucijskega elektroenergetskega sistema, zagotavljajo danes delavci Elektro-Ljub-

ljana, ob razpoložljivih virih električne energije, vsakemu porabniku potrebne količine kakovostne električne energije.

Slavnostni seji delavskega sveta, ki je bila 21. novembra v Kočevju, sta s strani delovne organizacije Avtomatika, kot dolgoletnega poslovnega partnerja, prisostvovala Rudi Pirc, glavni direktor DO in Boštjan Škorjak, direktor prodajnega področja za energetiko v TOZD Trzinje.

Iz kratkega pregleda obojestranskega sodelovanja je razvidno, da je Iskra že od vsega začetka tesno povezana z razvojem elektro-gospodarstva, saj je za njegove potrebe dobavljala prve releje, instrumente in zaščito. Njuno sodelovanje se je z leti razširilo na področja merilno-regulacijske tehnike in prek zaščitnih relejev do računalniškega daljinskega vodenja. Še posebno intenzivno z delovno organizacijo Elektro-Ljubljana sodeluje prav Iskra-Avtomatika, ki ji že dobrih 20 let dobavlja naprave za daljinski prenos in obdelavo podatkov. Pričetki segajo v 1966. leto, ko smo dobavili telemehanske aparature TME 10 za RTP Moste in RTP Center. Nadaljevali smo z generacijo aparatov FW 537 (v okviru sodelovanja s Siemensom) za postaje Vič, Kamnik, Domžale, Logatec, Litija, ... vsega 13 zvez in nazadnje z lastno mikroročunalniško teleanformacijsko napravo TI-30 Ev postajah Trbovlje in Zidani most.

Poleg tega smo opremili tudi centre vodenja Ljubljana-mesto, Ljubljana-okolica, Novo mesto, Trbovlje in območni center vodenja Ljubljana. Kljub težavam, kismo jih imeli in jih delno še imamo pri izvedbi tako obsežnih in zahtevnih projektov, smo prepričani, da bo naša oprema delovala zanesljivo in v zadovoljstvo uporabnika. Zavedamo se tudi vseh problemov in težav, v katerih se zadnje čase nahaja elektro-gospodarstvo, še posebno distribucijska podjetja. Zato še toliko bolj cenimo rezultate in dobro sodelo-

vanje z elektrodistribucijo Ljubljana, ki je hkrati največje distribucijsko podjetje, tako po moči, kot po razsežnostih v domovini. Za nas predstavljajo prvi pogoni za vse njene programe referenco in to izredno pomembno, saj brez nje ne moremo računati, niti na ostali jugoslovanski trg, še manj pa na izvoz. V Iskri še naprej vlagamo obsežne vsote v lasten razvoj, predvsem v mikroročunalništvo in mikroelektroniko ter v elektrooptiko. Program njene oživitve pa v nadaljevanju predvideva takšno organiziranost, ki bo pospeševala projektni pristop in razvoj sistemskih rešitev za ciljne kupce, med katerimi je energetika gotovo eden najpomembnejših. To pa pomeni, da se bomo v Avtomatiki s svojimi napravami in sistemi tudi v bodoče vključevali v ključne projekte elektro-gospodarstva, poudarek pa bomo dajali tudi napravam za racionalno uporabo električne energije.

Š. D.

Opravičilo

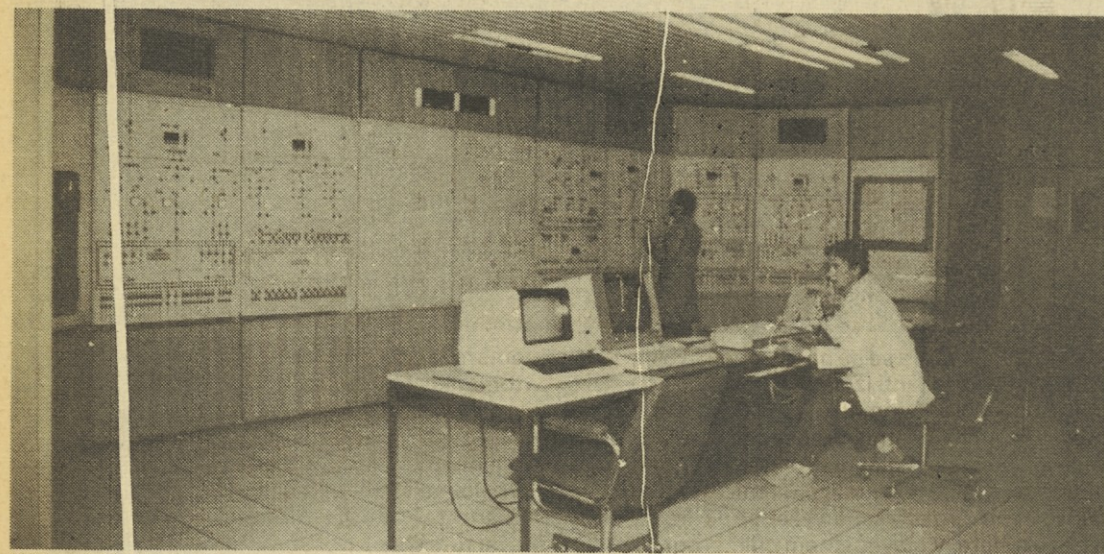
Na 19. strani 43. številke Iskre se nam je v naslovu prispevka Iskre Avtomatike vrnila neljubna napaka. Naslov prispevka se glasi: »Z Iskrino oznako na iranski trg«, in ne »... na Iskrin trg, kot smo pomotoma zapisali. Bralcem in avtorici prispevka se za napako opravičujemo.

Uredništvo

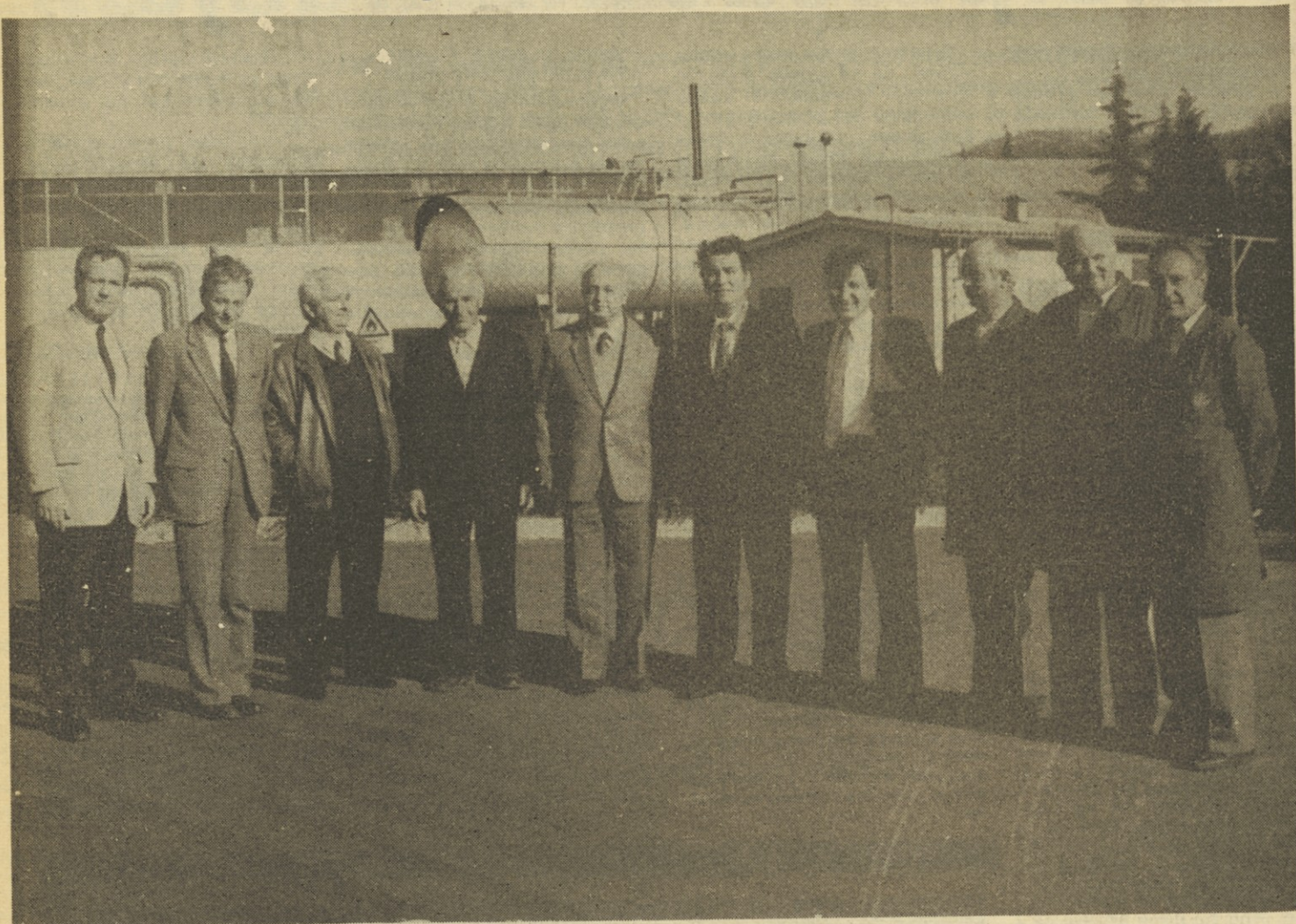
V petek, 21. novembra so se na skupnem, že tradicionalnem srečanju v prostorih restavracije hotela LEV zbrali jubilarji iz delovne organizacije Iskra Avtomatika. Priznanja za 10, 20 in 30-letni delovno dobo v Avtomatiki, oz. SOZD Iskra sta podelila glavni direktor delovne organizacije Rudi PIRC in namestnik predsednika delavskega sveta delovne organizacije Franc Klinc. Ob tej priložnosti se je glavni direktor Avtomatike v kratkem nagovoru zahvalil delavcem za njihov delovni prispevek v razvoju temeljnih organizacij in delovne skupnosti in s tem tudi v razvoju delovne organizacije z željo, da se še naprej skupno prizadevamo za čim boljše poslovne rezultate. V slavnostnem delu programa je sodeloval tudi Dobrepoljski oktet.

Š. D.

Center vodenja Elektro Ljubljana-mesto, ki ga je opremila Iskra Avtomatika

Bivši direktorji Avtoelektrike na obisku

Srečanje bivših direktorjev Avtoelektrike s sedanjim vodstvom.

Novogoriška Iskra Avtoelektrika je sorazmerno mlada delovna organizacija, ustanovljena v začetku leta 1960. Od skromnih začetkov, ko je bilo zaposlenih le nekaj deset delavcev, je prerasla v enega največjih kolektivov na Severnoprimeškem, danes je s 3500 zaposlenimi steber razvoja na Goriškem. Da je temu tako, imajo ogromne zasluge tudi veliki možje, direktorji, ki so jo vodili od rojstva naprej. Prvi direktor je bil Anton Seljak, Avtoelektriko je vodil od 1. avgusta 1960 do 31. maja 1969. Na njegovo delovno mesto je takrat prišel Jože Eržen in bil glavni direktor do 30. septembra 1980. Takrat je moral na opravljanje novih del in nalog v Ljubljansko banko, temeljno banko Nova Gorica, zato je mesto glavnega direktorja s 1. oktobrom 1980 zasedel Peter Mivšek, dotedanji direktor tovarne generatorjev in elektronike.

Avtoelektriko je uspešno vodil do 31. decembra 1985, ko je prevzel opravljanje novih del in nalog v Iskri Commerce, delavski svet Avtoelektrike pa je soglasno imenoval novega glavnega direktorja (zdajšnjega) Roberta Žerjala.

V zgodovini Avtoelektrike ni zapisano, da bi se naenkrat vsi dosedanja direktorji že srečali, poslej pa bo. To se je zgodilo dan pred minulimi prazniki, ko so prišli na povabilo sedanjega vodstva Avtoelektrike na prijateljski in delovni obisk z namenom spoznati spremembe in novosti od takrat, ko so bili na krmilu te naše novogoriške delovne organizacije do danes. To so spoznali skozi obisk po temeljnih organizacijah in skozi predstavitev, ki so jim jo pripravili Robert Žerjal, glavni direktor, Ludvik Jelinčič, njegov namestnik, Aleš Nemec in Josip Pavlič, pomočnika ter direktorji TOZD.

Odveč je poudarjati, da so bili ponosni, vidno presenečeni in impresionirani nad vsem kar so videli, nad strmo rastjo kolektiva, nad strojno

opremljenostjo, tehnološko urejenostjo in organiziranostjo, saj je v vse to vtkana tudi njihova bogata zapuščina.

Ob slovesu, ki vsekakor ni bilo zadnje, so kolektivu in vodstvu Avtoelektrike zaželeli še veliko delovnih uspehov.

Marko Rakušček

Plodno sodelovanje s Crveno zastavo

Največja naša tovarna avtomobilov Crvena zastava Kragujevac izredno tesno sodeluje z novogoriško Avtoelektriko, saj potrebuje v svojem proizvodnem programu vso paleto avtoelektričnih izdelkov. Plodno sodelovanje se je razširilo tudi na področje delovanja družbenopolitičnih organizacij, kar med drugim dokazuje tudi naslednji primer.

Konferenca zveze komunistov Crvene zastave je 3. 12. 1986 ustanovila akcijsko konferenco in na ustanovitveni povabila tudi predstavnike zveze komunistov Avtoelektrike. Ker se konference niso mogli udeležiti zaradi velikih delovnih obveznosti, so v Crveno zastavo poslali teleks z naslednjo vsebino: Ob ustanovitvi akcijske konference ZK vam komunisti Avtoelektrike želimo plodno delo in vas pristrčno pozdravljamo. Najlepše čestitke pošiljamo tudi novoizvoljenemu vodstvu akcijske konference v želji po še tesnejšem sodelovanju. (M. R.)

Naši izdelki na razstavi obrti in inovacijskih dosežkov

Pred dnevi so v avli novogoriške skupščine zaprli zanimivo razstavo obrti in inovacijskih dosežkov. Razstava je naletela na ugoden odmev med prebivalci mladega mesta ob Soči, saj si jo je ogledalo veliko ljudi, prevladovali pa so učenci novogoriških srednjih šol. Med razstavljenimi eksponati so bile tudi novosti Iskre Avtoelektrike, predvsem inovacijski dosežki, kot na primer nove družine zaganjalnikov s trajnimi magneti, cigaretni prižigalnik, elektronski regulatorji itd. Na našem posnetku je skupina novogoriških srednješolcev, ki si z zanimanjem ogleduje zaganjalnik AZJ. (M. R.)

Plemeniti ljudje

Tak naziv gotovo zaslužijo vsi tisti, ki so se odločili in darovali delček sebe, darovali so dragoceno življenjsko tekočino, kri. In tak naziv pripada tudi 261 delavcem Iskre Avtoelektrike Nova Gorica, letošnjim krvodajalcem. Skoraj toliko se jih je zbralo tudi na nedavnem tradicionalnem letnem srečanju predvsem zato, da skupaj proslavijo to lepo in množično navado, da čestitajo najzvestejšim daro-

Čestitke krvodajalcem Avtoelektrike, ki jih je bilo v minuli akciji kar 261.

valcem krvi in tudi tistim, ki so se letos prvič odločili pomagati neznanemu človeku.

Srečanje je otvoril predstavnik sindikata, najpristrčnejše čestitke pa je izrekel vsem **Ludvik Jelinčič**, namestnik glavnega direktorja. Pohvalil je množično udeležbo in se v imenu vodstva DO zahvalil za dejanja brez primere. Srečanja se je udeležil tudi sekretar občinskega Rdečega križa **Savin Hmeljak**. V slavnostnem govoru je poudaril pomen krvodajalske akcije in pripravljenost poma-

gati neznanemu človeku, mu z darovano krvjo skrajšati čas zdravljenja, olajšati bolečine in trpljenje in kar je najvažnejše, z darovano krvjo rešiti življenje. Ob zaključku je vsem čestital, zaželel, da bi ostali zdravi in prosil, naj bi v to humano akcijo vsi skupaj in vsak posebej povabili tudi nove, predvsem mlajše darovalce dragocene življenjske tekočine.

Sledil je najslavnejši trenutek srečanja, podelitev posebnih značk in diplom za 20, 25, 30, 35 in celo 40 krat darovano kri. Žal,

zaradi pomanjkanja prostora ne moremo poimensko objaviti vseh, naj nam bo oproščeno, tokrat bomo imenovali le tiste, ki so se na akcijo odzvali 30, 35 in 40 krat. Štirideset krat je daroval kri **Jurij Modic** iz tovarne velikih zaganjalnikov, **Franc Štanta** iz tovarne generatorjev in **Jože Vodopivec** iz tovarne delovnih sredstev 35 krat, **Ivan Primožič**, **Stanislav Mihelj** (oba VZ) ter **Marjan Poljšak** (DES) pa po 30 krat. Vsem iskreno čestita tudi naše novogoriško uredništvo!

Marko Rakušek

Jurij Modic

Le dobro organizirani lahko pravilno delujejo

Konec novembra so imeli semiški mladinci programsko — volilno sejo konference OO ZSMS. Pregledali so enoletno delo konference, sprejeli pravila o načinu, obliki dela in organiziranju konference in izvolili nove organe. Sprejeli so tudi programske usmeritve delovanja konference v bodoče.

»V preteklem obdobju je bilo delo naše mladinske organizacije precej slabo, predvsem pa je bila največja težava ta, da sploh nismo bili organizirani,« je povedal stari predsednik mladincev Marin Dolinar in nadaljeval. »Ko sem pred letom sprejel dolžnost predsednika, smo si mladi naložili, da se moramo najprej pravilno organizirati in tako doseči v konferenci prisotnost mladine iz vseh sredin našega delovnega kolektiva. Kajti če hočemo, da

aktivnostih. Zato je bilo potrebno, kot je že poudaril Marin Dolinar, odpraviti nekatere organizacijske pomanjkljivosti. Prezaposlenost lastnimi organizacijskimi problemi tako tudi pojasnjuje dejstvo, da mladinska organizacija v preteklem mandatnem obdobju ni delovala kot pomemben politični subjekt delovne organizacije.

Toda križem rok pa mladi v semiški Iskri vendarle niso bili.

bomo na ravni delovne organizacije tudi mladi enakopravno sodelovali, se moramo najprej dobro organizirati. To smo na seji tudi naredili, saj smo sprejeli pravila o načinu, obliki in organiziranju konference OO ZSMS Iskra Semič. Na podlagi enomesečne javne razprave o predlogu pravilnika, smo zbrali vse pripombe in predloge in jih vnesli v pravilnik. Šele sedaj pa se lahko posvetimo konkretnemu problemu naše tovarne, kot so delo, dohodek, povečanje produktivnosti in informiranosti, skratka dobra organizacija vsekakor pogojuje tudi dobro in pravilno delo.«

Za večje razumevanje povejmo, da je v preteklem mandatnem obdobju konferenca delala brez predsedstva, ker le-to na zadnjih volitvah ni bilo izvoljeno. Delo konference je prevzela tako imenovana koordinacija, kjer so se predsedniki posameznih osnovnih organizacij dogovarjali o

Sodelovali in organizirali so nekatere akcije, kot je ureditev počitniškega doma na Primostku, sodelovali so na nekaterih seminarjih in drugih oblikah usposabljanja in tradicionalnih akcijah mladincev.

V razpravi na seji konference so mladinci poudarili, da mora biti sedaj, ko so sprejeli pravilnik o delu in organiziranju, delo mladine aktivnejše in konkretnije, da se morajo mladi temeljiteje ukvarjati z dogajanjem v tovarni in se vključiti v delo in življenje tovarne kot delovna politična moč. Tako bodo mladi morali spregovoriti o vprašanjih kot so delovna in tehnološka disciplina, produktivnost, inovatorstvo, kadrovska politika, stanovanjska problematika. Poleg teh pomembnih vprašanj bodo mladinci sodelovali z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi pri reševanju vsako-

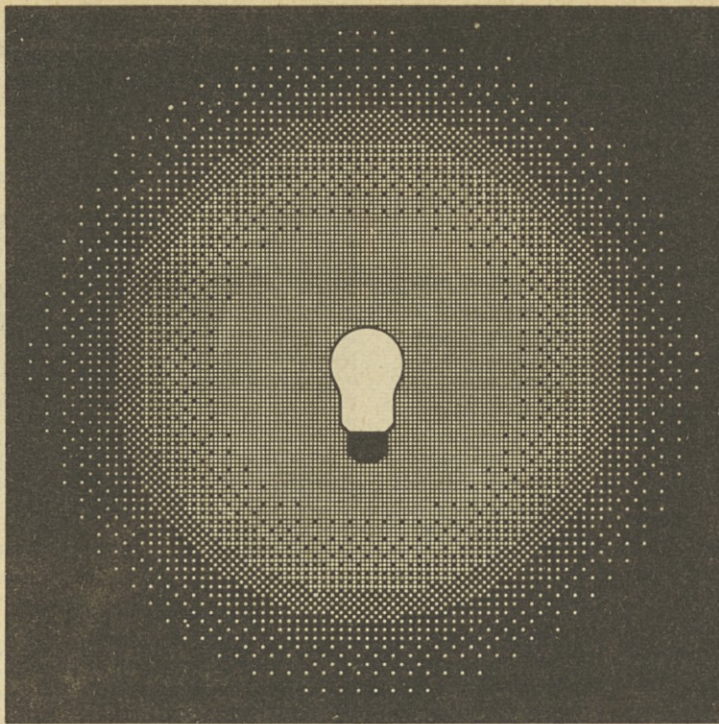

dnevnih problemov tovarne, še posebej pa tistih, ki jih bodo delavci obravnavali na rednih zbiorih delovnih ljudi. Ker so mladinci semiške Iskre prek svojih delegatov povezani tudi z višjimi ravni organiziranja mladine, se bodo vključevali tudi v akcijo občinske mladine in mladincev SOZD Iskra. Posebno pozornost bodo namenili tudi »Pohodni enoti«, ki povezuje mladince celotne Iskre. Vsekakor pa bodo v bodočem delu semiških mladincev še vedno prisotne oblike mladinskega množičnega delovanja, predvsem mladinske delovne akcije.

Na konferenci so mladinci izvolili tudi predsedstvo konference, statutarno komisijo in nadzorni odbor. Po seji pa se je sestalo novo izvoljeno predsedstvo, ki je za novega predsednika izvolilo Franca Jermana in sekretarja Renato Trinko.

Ob koncu smo spregovorili še z novim predsednikom konference semiških mladincev, ki je na kratko povedal: »Najprej moramo s predsedstvom izdelati tak program, ki bo za delo zainteresiral čim več mladincev. Vsekakor moramo biti vključeni v vse dele tovarne, ker je kar veliko problemov. Prav tako moramo najti tudi akcijske oblike našega delovanja, kot je na primer pospeševanje mladinskega turizma, ki pri nas v občini zelo šepa. Prepričan sem, da nam bo pri delu pomagala občinska konferenca mladih, da pa bo sodelovanje s celotno Iskrino mladino prek koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Iskra tudi obrodilo sadove. Vsekakor pa je naša glavna naloga ta, da za delo vzbudimo čim več naših mladincev in opravičimo število mladih v našem delovnem kolektivu, saj nas je okrog sedemsto.«

VZ

 Iskra

klub štipendistov
Iskra Telematika

Glavni problem so klubski prostori

Iskrin klub štipendistov, kjer deluje prek petdeset bodočih Iskrinih delavcev, se srečuje z nemalokaterimi problemi. Glavna težava je vsekakor pomanjkanje prostora in nepopolna oprema. Tako so povedali člani Kluba štipendistov — inovatorjev SOZD Iskra: Lojze Demšar, Silvo Povše, Igor Makovec in Sonja Vrhovec, ki klubu pomaga pri delu.

nekaterimi Iskrinimi delovnimi organizacijami, ki jim v glavnem pomagajo z materialom. »Skoraj od vseh Iskrinih tovarn smo že nekaj dobili, pohvalimo pa lahko Telematiko, Elemente, semiške Kondenzatorje in Polprevodnike,« je povedal Silvo Povše in dodal: »Toda mislim, da nam bi lahko še bolj pomagali, kajti po tovarnah je veliko odpisane opreme, ki bi jo lahko mi koristno uporabljali. Tovarne bi nas morale samo telefonsko obvestiti, da pač imajo opremo, ki je ne potrebujejo, mi pa bi jo prišli iskat.«

»Toda to ni glavni problem«, ga je prekinil Lojze Demšar, »največja težava je, da nam je lastnik prostorov, kjer trenutno delamo, odpovedal sodelovanje tako, da bomo z marcem brez prostorov. Skušali bomo najeti kakšne prostore nekje v kleti blokov študentskega naselja. Pri tem pa moramo pohvaliti SOZD Iskra, saj nam je pripravljen pomagati, predvsem da bi po naši zahtevi adaptirala in pripravila prostore za normalno delovanje našega kluba. SOZD Iskra se tudi sicer kar dobro zaniša za delo kluba, bodisi z obiski posameznikov, bodisi z različnimi razgovori z nami. Toda to je bolj moralna podpora...«

In kakšni so načrti mladih članov kluba v bodoče? Svoje dejavnost bodo skušali še razširiti, skušali bodo organizirati tečaje tujega jezika in razširiti področje računalništva. To so le nekateri izmed mnogih načrtov mladih aktivnih članov kluba. Nedvomno pa si vsi želijo, da bi v celotni Iskri našli sebi ustrezen prostor in, da bi jih predvsem Iskrine delovne organizacije bolj upoštevale in jim pomagale pri delu.

VŽ

Dvanajstega decembra je kranjska Telematika gostila Iskrin Klub štipendistov — inovatorjev. Štipendisti so si ogledali proizvodnjo, pregledali delo Kluba, ustanovili Klub štipendistov delovne organizacije Telematika in se seznanili s programom po strokovnih področjih.

O poteku skupščine bomo v našem glasilu še poročali, za sedaj pa pogledimo, kaj so nam povedali nekateri člani kluba še pred skupščino. O delovanju in problemih kluba smo se pogovarjali z Lojzom Demšarjem, Silvom Povšetom, Igorjem Makovcem in Sonjo Vrhovec, ki bodočim Iskrinim delavcem pomaga pri delovanju kluba.

Že v uvodu so štipendisti povedali, da je glavni namen kluba, kjer aktivno deluje prek petdeset štipendistov, da se medsebojno spoznava, družijo in si pomagajo v študiju. So pa člani kluba izredno aktivni. Vsako leto organizirajo strokovne ekskurzije v različne Iskrine delovne organizacije pa tečaje elektronike za začetnike, razstavo svojih izdelkov, ki je vsako leto dobro obiskana. Izdelke v glavnem naredijo v klubski delavnici, ki je odprta dvakrat tedensko (v ponedeljek in sredo od 17. do 21.). Delavnico, ki je kar zadovoljivo opremljena z aparaturami in materialom, obiskujejo povečini študentje, ki niso doma iz Ljubljane in imajo tako možnost, da poleg teoretičnega študija, v delavnici tudi praktično delajo, saj nemalokateri študenti v delavnici delajo tudi diplomske naloge. Poleg tega pa imajo v klubskih prostorih tudi dobro opremljeno knjižnico.

V razgovoru so študentje povedali, da dobro sodelujejo z

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

**Naš sogovornik
ing. Vladimir Klavs**

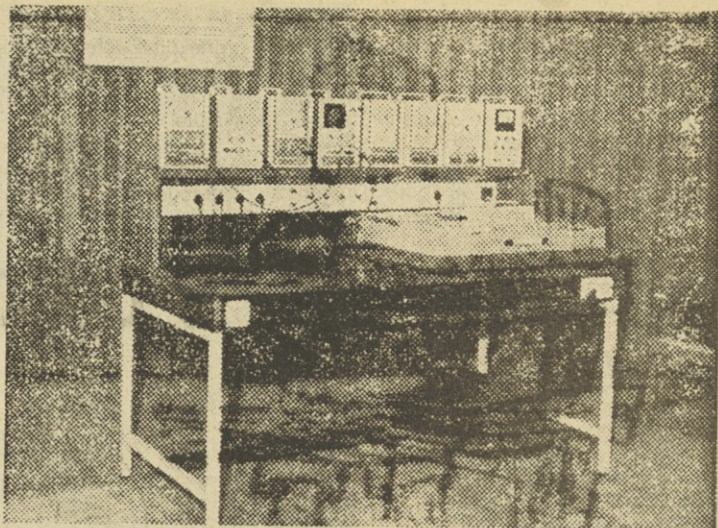
Ob petnajstletnici Horjula

Dne 1. julija 1972. leta so Iskraši praznovali svoj dan in dan borca v Horjulu, ko je tamkajšnja Iskrina tovarna takrat praznovala petnajstletnico svojega dela. Ker je bil naš sogovornik nekaj časa, prav v najtežjih dneh te tovarne, njen direktor, je ob tej priložnosti za našeglasilov rubriki »Nekdanji direktorji tovarne v Horjulu govorijo« zapisal naslednje vrstice:

Pravzaprav sem že večkrat odgovarjal na vprašanje, kako da je prav v Horjulu zrasla tovarna, ki ima v svojem proizvodnem programu tako zahtevno tehnologijo profesionalne elektronike. Treba je vsaj v mislih pogledati 15 let nazaj, pa bomo našli odgovor na to vprašanje.

V takratnih, Elektrozvezah v »Rižarni« na Linhartovi cesti v Ljubljani je deloval strokovno močan oddelek elektronske merilne stro-

ke, ki je bil razdeljen na 5 specializiranih laboratorijev z okrog 60 strokovnjaki in majhno proizvodno skupino. V laboratoriju je bila ustvarjena vrsta novih aparatov za različne namene, ki bi jih bilo treba proizvajati. Tedaj pa nismo imeli niti prostora niti potrebne opreme. Vsa naša prizadevanja, da bi v Ljubljani dobili ustrezne proizvodne možnosti, so bila zaman. V Horjulu pa je nekaj let pred tem zrasla stavba, ki je bila na pol dograjena in v takšnem stanju ostala prazna. Načrt, da bi v njej organizirali pletilstvo ni uspel. Lastnik stavbe, takratni ljubljanski okraj nam je zgradbo dal na razpolago, če smo pripravljeni v njej organizirati proizvodnjo. Hkrati s stavbo smo dobili tudi najnujnejše kredite, da smo jo lahko zgradili do konca in vsaj za silo opremili. Tako torej je nastal najprej obrat Elektronika, ki se je čez leta razvil v samostojno tovarno elektronskih instrumentov.

Leto 1972: skupina elektronskih aparatov za pouk elektronike

To dandanes zveni povsem logično in preprosto, takrat, pred 15 leti, pa je bilo sicer tudi logično, vendar pa ni šlo vse tako lahko.

Leto 1972: iz navijalnice žičnih uporov

tuziasta, pač pa še kopica drugih, je akcija v polni meri uspela.

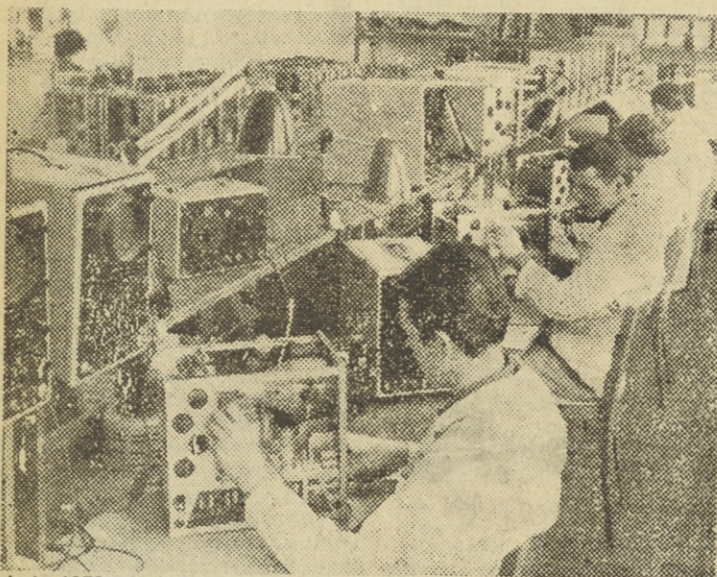
S pomočjo požrtvovalnih domačinov smo tovarno hitro napolnili, da je celo kmalu postala pretesna in že po dobrih treh letih je sledila rekonstrukcija. Tovarniške prostore je bilo treba podvojiti in jih opremiti z dodatno opremo za manjkajoče tehnološke postopke.

S tem pa seveda ni bil zaključen razvoj tovarne, nasprotno, s tem je bila ustvarjena šele prava osnova za njen naslednji vzpon in rast. Hkrati z razvojem tovarne pa je rasel tudi nov, ustvarjalen delovni kolektiv in z njim celotna horjulska dolina. Vzgojil se je nov rod strokovnjakov, ki danes živi in dela v tovarni.

Današnja 15-letnica je tako pregled razvoja tovarne, delovnega kolektiva v njej in vse horjulske doline. Tisti, ki so Horjul poznali od prej, naj presodijo, ali so rezultati ustrezni in, ali je bila akcija pravilno zastavljena.

Če gre horjulskemu kolektivu odlična ocena, kar kaže tudi odločitev Iskre, da s svojim praznikom in praznikom borcev poveže tudi počastitev 15-letnice obstoja Elektronike, bi hotel tak rezultat pojasniti še z naslednjim: vsa leta, kar sem vodil proizvodnjo v Horjulu, sem bodisi sam, ali skupno s psihologom republiškega sekretariata za delo testiral slehernega zaposlenega. Večletni rezultati testov (testiranih je bilo nad 500) so kazali nadpovprečno raven. Za to takrat nismo imeli prave razlage, dosegli pa smo dobre rezultate z novo zaposlenimi.

Bili bi pa seveda krivični, če ne bi priznali bistvenih zaslug tudi vsem tistim, ki so dolga leta »rajžali« na delo v Horjul. Predvsem pa velja vse priznanje in iskrena čestitka vsem tistim, ki so zdržali vseh 15 let in so še danes zvesti tovarni Elektronika v Horjulu.

Leto 1972: pogled v umerjevalnico osciloskopov

Predvsem smo še pred odločitvijo, da gremo v Horjul, morali rešiti vprašanje prevoza okrog 60 strokovnjakov iz Ljubljane v Horjul in nazaj. Že takrat je bilo treba vse te tovariše nagovoriti in navdušiti, da so se končno vsi prostovoljno odločili za preselitev v Horjul. To niti ni bila hvaležna in lahka naloga. Nekateri so pač menili, da je preselitev daleč iz Ljubljane nesmiselna. Pri vsaki najmanjši motnji, bodisi v transportu na delo ali z dela, ali kakršne koli druge pomanjkljivosti, smo pobudniki proizvodnje v Horjulu brž občutili vso težo očitkov teh nekaterikov. Le moj takratni namestnik Zoran Michler, dipl. ing. ve, kako sva vse momente selitve pretehtavala, preden sva se dokončno odločila za to tvegano akcijo. No, ker nisva bila samo midva en-

Črnogorske »specialitete« za veslače po Tari

Bolj kot pred brzicami, me je bilo sprva Tare strah zaradi nečesa drugega: v začetku junija sem namreč, v že zdaj pokojnem Utripu, prebral izredno lepo in doživeto napisan članek o popotovanju precej velike odprave iz Slovenije po Tari. Pobudniki so bili delavci iz Iskre Delte, na pot pa so se odpravili z avtobusom in petimi gumenjaki. Skupno jih je bilo 28. Alenka Dvoršak je članek naslovlila »Samo za tiste z jeklenimi živci« s podnaslovom »ali kako se je skupina iz Slovenije na lastni koži prepričala, da je narodni park Durmitor — sramota naroda«.

Ko sem prebral ta člank, me je resnično postajalo strah, če je bila odločitev, da grem na Taro, pravilna.

Morda nekaj zanimivosti iz tega pisanja.

Medtem ko je del odprave pripravljajal gumenjake, so želeli preostali v trideset kilometrov oddaljenem Žablaku urediti vse v zvezi s takсами in drugimi potrebnimi dovoljenji. Toda, vsi odgovorni so bili »na službeni poti«. Obljubili pa so jim, da bo nekdo prinesel ključ od koč, ki je nekje na polovici poti, da bi lahko tam počivali in prespali. Odprava je šla torej na pot v dobri veri, da tudi beseda kaj pomeni. Toda koč jih je čez več ur pričakala zaprta, povrh vsega pa je začelo še deževati. Kmalu pa sta v kamp veselo prihajala — eden na oslu, drugi na muli — dva nadvse uradna domačina, seveda brez ključa ter tem našim ubogim veslačem pobrala ves denar, do zadnjega beliča: denar za vstop v narodni park, za čolne, za prenočevanje, za zrak, za lepote, za valove, za bratstvo, za nerazvite, za Durmitor, za nove žičnice...

Naslednje jutro jih je čakalo še večje razočaranje: obiskal jih je do zob oboroženi varnostnik, jim pojasnil, da včerajšnja jahača nista bila »ta prava«, da je eden izmed njiju pred dvema

dnevoma »letel« iz varnostne službe, da pa je on »ta pravi« in, da morajo plačati njemu...

Ves denar pa sta jim pobrala že lastnik osla in mule!

Višek dogodivščin pa ne tistih veslaških, jih je čakal pozneje. Na mostu, na cilju so bili deležni prečudovitega sprejema: vsi so bili tam — Milica

Črne Gore, družbeno-politični faktorji in druge pomembne subjektivne sile. Pričakali so jih kot kriminalce... in to zato, ker so verjeli na besedo.

Upravičeno je šlo tem slovenskim članom odprave na bruhanje.

»Odšli smo z nostalgijo po bratskem sprejemu pa je to skromno rečeno. Preprosto: žalostni in zamišljeni,« končuje članek Alenka Dvoršak.

Tole njihovo dogodivščino predstavljam zato, da se tudi vam ne bi morda, zgodilo kaj podobnega. Torej »Samo za tiste z jeklenimi živci?« Sam se še zdaleč ne morem pohvaliti, niti npr. s plastičnimi. Pa mi je uspelo »pojekleneti«. Zlasti zato, ker je Tara prelepa in vožnja po njej preveč edinstvena, da bi lahko vse to skalili ljudje, denar...

Seveda so me vseskozi in me še zdaj, obhajajo misli, kaj bi bilo, če bi v Sloveniji, na primer za vstop v Triglavski narodni park, pobirali kakšne dajatve. Pri vsem tem pa je bilo v tem, našem, slovenskem, jugoslovanskem narodnem parku narejenega marsikaj, Tara pa še vedno teče sama...

Na pot sem torej odšel »kar je kraljevega pa naj bo njegovo«. Res pa je tudi to, da sva imela s prijateljem srečo: v Splavišču, kjer je »mitnica«, Tara je tam z debli tudi pregrajena, da pač ne bi kdo pobegnil(?), naju je sprejel izredno prijazen varnostnik, še k sreči v civilu povrh. Pač, ni bilo druge izbire, kot plačati črnogorski davek za Taro. Bosansko hercegovskega namreč ni, čeprav teče ta reka več deset kilometrov tudi po ozemlju te republike. Pa sem prepričan, da ga tudi ne bodo uvedli.

Torej, — 400 starih jurjev za to, da sem lahko kajak spustil v vodo in 50 tisočakov za vstopnico v Narodni park Durmitor. (se nadaljuje).

Takole sva s prijateljem začela 120 milimetrov dolgo pot po Tari. Če boste sliko dobro pogledali, boste videli, da je Tara pregrajena z debli, seveda z namenom, da kdo ne bi pobegnil, ali pozabil plačati teh črnogorskih lepot.

Vas kaj mika, da bi bili prihodnje leto na podobnem splavu, kot je tale?

Iskra

Iskra — Industrija širokopotrošnih izdelkov, n. sol. o.,

TOZD — Tovarna antenskih naprav — Antene, n. sub. o.,
61360 Vrhnika, Idrijska 42

Komisija za delovna razmerja objavlja dela in naloge

1. razvijalec I

— več delavcev

Pogoji: — VII., ali VI. stopnja izobrazbe, smer elektrotehnika, ali strojništvo

— 2 leti delovnih izkušenj na ustreznih delih
— poskusno delo traja 3 mesece

2. konstruktor I

— več delavcev

Pogoji: — VI. stopnja izobrazbe smer strojništvo, ali elektrotehnika
— 3 leta delovnih izkušenj na konstrukciji

— poskusno delo traja 3 mesece

3. koordinator nabave

Pogoji: — VI. stopnja izobrazbe ekonomske, organizacijske, ali tehnične smeri

— 2 leti delovnih izkušenj na ustreznih delih

— vozniški izpit »B« kategorije

— poskusno delo traja 3 mesece

4. nabavni referent

Pogoji: — V. stopnja izobrazbe elektro, strojne, ali ekonomske smeri

— 2 leti delovnih izkušenj na ustreznih delih

— vozniški izpit »B« kategorije

— poskusno delo traja 2 meseca

5. vhodni kontrolor

Pogoji: — V. stopnja izobrazbe strojne, ali elektro smeri

— 1 leto delovnih izkušenj

— poskusno delo traja 2 meseca

6. vodja vzdrževanja

Pogoji: V. stopnja izobrazbe, smer strojništvo

— 3 leta delovnih izkušenj na ustreznih delih

— poskusno delo traja 2 meseca

7. vodenje knjigovodstva materiala in polizdelkov

Pogoji: V. stopnja izobrazbe ekonomske smeri

— 2 leti delovnih izkušenj na področju knjigovodstva

— poskusno delo traja 2 meseca.

Delo združujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pisne prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA TOZD Antene Vrhnika, Idrijska c. 42, Splošno upravni službi.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sprejetju sklepa o izbiri.

Iskra

Iskra Zavod za organizacijo in informatiko ZO-RIN, n.sub.o.,

TOZD — Center za avtomatsko obdelavo podatkov CAOP, b.o.,

61000 Ljubljana, Trg revolucije 3

objavlja prosta dela in naloge

1. projektanta računalništva

(1 delavec)

za dela in naloge na področju projektiranja in programiranja računalniško podprtih informacijskih sistemov.

Od kandidatov pričakujemo visoko izobrazbo tehnične smeri (matematika ali računalništvo), najmanj 3 leta delovnih izkušenj na področju računalniškega projektiranja in programiranja, aktivno obvladanje angleškega jezika, veselje do skupinskega dela ter strokovnega izpolnjevanja, kreativen in samostojen pristop k reševanju nalog.

Poskusna doba traja 3 mesece

Stanovanja ni.

Prijave z opisi dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Iskra ZORIN TOZD CAOP, Trg revolucije 3, Ljubljana.

O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po sklepu delavskega sveta.

Zahvale

Ob boleči izgubi moje drage mame

Terezije Zupan

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz TOZD Števci — obdelovalnica in kontrola obdelovalnice za podarjeno cvetje, izrečena sožalja in denarno pomoč

hčerka Cirila Kovačič

Ob boleči izgubi dragega očeta

Ivana Novaka

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za izraze sožalja, poklonjeni venec in denarno pomoč. Prav tako lepa hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti

sin Ivan

Ob boleči izgubi mojega očeta

Jožeta Močnika

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Stikala za izraze sožalja, darovano cvetje in denarno pomoč.

Hvala vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti

hčerka Darja Pavlin

Ob smrti najinega očeta

Franca Šturma

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Števci — kontrola in montaža enotarifnega številčnika — ter TOZD Orodjarna — ročna orodjarna — za izraze sožalja, darovano cvetje in denarno pomoč

hči Danica in sin Jože z družino

Ob nenadomestljivi izgubi ljubljenega moža in atija

Draga Ipavca

se iskreno zahvaljujem sodelavcem, prijateljem ter znancem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in številno spremstvo na zadnji poti. Posebno hvala TOZD Vzdrževanje — govorniku Tinetu Miklavčiču za tople poslovične besede. Hvala vsem tistim, ki ste ga imeli radi in ga boste ohranili v lepem spominu

žena Meta s hčerko Majo

Iskra

Iskra Commerce, p.o.

61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

vabi k sodelovanju sodelavca za opravljanje naslednjih del oz. nalog za nedoločen čas

Tržno področje Razviti zahod

Pomočnik direktorja TPRZ

Pogoji:

— diplomirani ekonomist

— 4 leta ustreznih delovnih izkušenj

— zunanjetrgovinska registracija

— aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika

— 3 mesečno poskusno delo

Kandidati naj vloge v roku 8 dni po objavi z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: ISKRA COMMERCE LJUBLJANA, Kadrovski sektor, Topniška 58.

● Tradicionalna, že 15. konferenca trženja Iskre na Brdu je ugodno odmevala v sredstvih javnega obveščanja. Tako je ljubljanski Dnevnik v obširnem prispevku podčrtal nekaj bistvenih ugotovitev s konference. Iskra se bo morala še tesneje povezovati s sorodnimi proizvajalci, preiti na tržno ekonomijo, ker sicer ne bodo uspeli. Strategija trženja se v svetu namreč izredno hitro spreminja pa tudi velike firme se zaradi ogromnih razvojnih stroškov vse bolj povezujejo med seboj. Po besedah Rada Faleksinija so minili časi, ko smo lahko s ceneno delovno silo, poceni energijo in surovinami imeli prednost na svetovnem tržišču. Danes je prednost inovacijska sposobnost. Zato želijo v Iskri raziskovalno in razvojno dejavnost približati konkurenčnim razsežnostim. Predsednik Franc Šifkovič pa je poudaril, da se Iskra želi v prihodnje bolj prožno organizirati s tistimi, ki to želijo. Z njimi naj bi poiskali tiste skupne točke, ki bi Iskri omogočile bolj racionalno delo, boljše prodajno mrežo in skupne razvojne projekte.

● Delo pa med drugim piše, da je politika trženja v Iskri usmerjena k izdelkom višje stopnje predelave, kar prinaša večji dohodek, a zahteva več tehnološke discipline. Brez uveljavljanja na svetovnem trgu ne bo razvoja. Skrajšati bo treba prehod iz razvojne v proizvodno fazo, zagotoviti bolj učinkovit sistem in povečati število izvoznih programov. Po besedah Fabia Škopca, direktorja Iskra banke, preveliko administriranje obremenjuje gospodarstvo s precejšnjim dinarjem. V desetih mesecih se je v Iskri nabralo 3 milijarde dinarjev tečajnih razlik, zamujajo pa tudi s plačili v tujini. Kljub neugodnim tržnim razmeram bo Iskra letos predvidoma izvozila za 239 milijonov dolarjev izdelkov, od tega za 153 milijonov dolarjev na konvertibilne trge.

● Več časopisov, radio in televizija so objavili informacijo o novitovarni zasebnih telekomunikacijskih sistemov Iskre Telematike. Ljubljanski Dnevnik piše, da je to nov Iskrin korak v sodobnost. Gre za pomembno naložbo v predračunski vrednosti 3,2 milijard dinarjev, ki pa je po današnjih cenah vredna kar šest milijard dinarjev. Nova proizvodna dvorana je velika 4500 kvadratnih metrov, zmogljivost nove proizvodnje pa je 250.000 telefonskih priključkov letno (to je seštevek vseh central, ki jih lahko naredijo).

● Gorenjski Glas pa poudarja, da je Iskra trenutno edini jugoslovanski proizvajalec, ki je že prodrl na področje digitalizacije. Poleg tega so centrala Iskra 2000 plod domačega znanja, kar jim odpira večje možnosti za trženje. Naslednji korak Iskre-Telematike pa bo osvojitve sistema 12, ko bodo po licenci izdelovali tudi velike javne digitalne telefonske centrale.

V Glasu je izšel tudi prispevek o obisku veleposlanika EGS v Iskri. Zanimal se je za vrhunske tehnologije v Iskri in povedal, da obstajajo realne možnosti za sodelovanje Iskre v dolgoročnih projektih držav EGS in v okviru projekta Eureka.

● Informativno-propagandno glasilo Jugoslovanski privrednik je objavilo informacijo o prisotnosti Iskre v Turčiji in Maleziji. V Maleziji naj bi Iskra pričela proizvajati enofazne električne števec, ki jih je do sedaj proizvajala že v Turčiji, Kolumbiji, Španiji in Tunisu. Tovarno naj bi financirala Iskra in malezijsko gospodarstvo. Projekt predvideva kasneje tudi širjenje proizvodnih zmogljivosti za proizvodnjo trifaznih precizijskih in transformatorskih števec. Iskra bo pri gradnji tovarne sodelovala z lastno tehnologijo in znanjem.

Iskra pa načrtuje tudi nove posle na turškem trgu. To potrjuje velik uspeh seminarja, ki ga je pripravil v Ankari za turške poslovne kroge. Ocenjujejo, da je to dobra referenca za nadaljnje posle, predvsem pri modernizaciji turških železnic.

● V reviji Teles je izšel obširen prispevek o vlogi marketinga v našem gospodarstvu ob 10. kongresu jugoslovanskega združenja za marketing. V članku poudarjajo, da je marketing kot najsodobnejši način učinkovitega poslovanja ena izmed najpomembnejših možnosti, da se naše gospodarstvo preoblikuje in uspešneje uveljavi v mednarodni menjavi — državi pa zagotovi preživetje. Predstavniki Iskre dr. Mitja Tavčar meni, da imajo o marketingu mnogi preveč romantične predstave. Strateško načrtovanje, upravljanje in plasma izdelkov so možni v vsakem okolju — le cenaj se lahko precej razlikuje. Po njegovem je zelo pomembno vprašanje, kako so se delovne organizacije okolju, v katerem tržijo, sposobne prilagoditi. Tiste, ki niso razvile lastne organizacijske in poslovne gibčnosti ter se togo drža našega sistema gospodarskega načrtovanja — se bodo v vsakršnih razmerah težko znašle. Na splošno gledano pa je večno poslovanje v nestabilnih, hitro spreminjajočih se razmerah in administrativno depimiranih okoljih predvsem drago in neučinkovito, krni uspešnost našega gospodarstva in mu ne daje dolgoročne varnosti.

● Dolenjski list je priobčil članek o proizvodnih in izvoznih uspehih Iskrine tovarne Elektroliti v Mokronogu. Tovarna naj bi v letu 1987 izvozila že za 3 milijone dolarjev. Še posebej dobre stike imajo z Japonci, ki so tudi njihov največji vzor. To dobro sodelovanje se kaže tudi v možnosti, da bi v Mokronogu prevzeli del proizvodnje elementov največjega svetovnega proizvajalca kondenzatorjev Nippon Chemi-con. Pogovori o tem uspešno potekali v Tokiu in Mokronogu. To je veliko priznanje za mladi kolektiv, ki ustvari okoli 80 odstotkov jugoslovanske proizvodnje elektrolitov.

Iz tujega strokovnega tiska

Deček, ali deklica?

Povod za novi test je dalo opažanje, da je trava, ki so jo urinarale psice, porjavela, medtem kopsi z uriniranjem niso povzročili spremembe barve. To je vzbudilo upanje, da se podobno dogaja tudi pri ljudeh. S sistematičnimi preiskavami so ugotovili, da moški urin ne učinkuje na barvo trav, medtem ko ženski urin sproži pričakovano porjavenje, ki je pri nosečnicah še močnejše. Nadaljnje preiskave so potrdile, da določene kemične snovi zelo različno učinkujejo na ta pojav, vendar je učinek pri urinu nosečih žensk posebno poudarjen.

Tudi pri novorojenčkih se je pokazala razlika med spoloma z

barvno reakcijo urina. Ugotovitev je privedla do vprašanja, če je urinski test ustrezen tudi za določevanje spola nerojenih. V nadaljnjih raziskavah so preizkusili različne elemente, da bi barvni spekter stabilizirali in izločili število neustreznih barv.

Sedaj so v nemških lekarnah na voljo preparati s trgovskim imenom Gender test, ki ga lahko uporabi bodoča mati po šestem mesecu nosečnosti, ali po 27 tednih nosečnosti. Z mešanico urina pride do hormonske reakcije, ki se izkaže z različno stopnjo intenzivnosti barv tako, da lahko sama ugotovi spol plodu. Verjetnost pravilne ugotovitve spola je 1 : 999.

Železo

Pomanjkanje železa se v telesu izkazuje s pogosto utrujenostjo, motnjami v krvnem obtoku, lomljivimi nohti, razpokanimi ustnicami in tankimi lasmi. Posebno ženske so zelo občutljive za železo, ker ob vsaki menstruaciji izgube 8 do 30 mg železa. Nosečnice potrebujejo dnevno do 4 mg železa več, pri porodu pa izgube celih 500 mg.

Zdrav človek potrebuje komaj 18 do 20 mg železa na dan. Ta obrok dobi s hrano, potrebuje pa ga za us-

tvarjanje rdečih krvnih teles. Poleg nosečnic in porodnic čutijo pomanjkanje železa tudi otroci od prvega leta starosti naprej, pubertetniki, bolniki in posebno krvodajalci. Železne rezerve so manjše tudi pri ljudeh z infekcijskimi boleznimi in visoko telesno temperaturo.

Največ železa vsebujejo svinjska in telečja jetra, ribe, jajca, krvavice, mleko, fižol, špinača, bel kruh in krompir. Telo najlažje prebavi dvovalentno železo, ki ga je veliko v mesu in stročnicah, posebno pa v soji in fižolu. Druge vrste zelenjave vsebujejo tudi železo, ki pa je trivalentno in ga telo težje prebavi.

Pariške mačke

Pariški živinozdravniki so sestavili na računalniku sezname mačk. Približno 700 živali z vsemi boleznimi in zdravstvenimi posegi so oštevilčili in registrirali z vsemi podatki lastnikov. Kartoteko nameravajo razširiti na celotno Francijo in zajeti vseh 7 milijonov mačk, kolikor jih je na Francoskem.

Magnezij

Magnezij velja mnogim za novo čudežno zdravilo. Priporočena dnevna količina se je v zadnjih letih močno povečala, vendar manjkajo

še osnovni podatki o možnih zdravstvenih simptomih.

Pomanjkanje magnezija v telesu se kaže na preveliki občutljivosti, mišičnih krčih, pomanjkanju koncentracije, depresivnih počutjih, psihični izčrpanosti, boleznih ožilja, kroničnih obolenjih jeter, motnjah srčnega ritma, prevelikih, ali premajhnih funkcij žleze obščitnice, alkoholizmu in še nekaterih drugih boleznih.

Na podlagi raziskav so ugotovili, da se je zadnja leta povečala potreba po magneziju glede na starost od 8 do 40%. Pri nosečnicah in doječih materah se je potreba zvišala celo za 60%. Povečane potrebe po magneziju gre do rovaš porabe sladil, zdravil, motenj v presnovi in stresu.

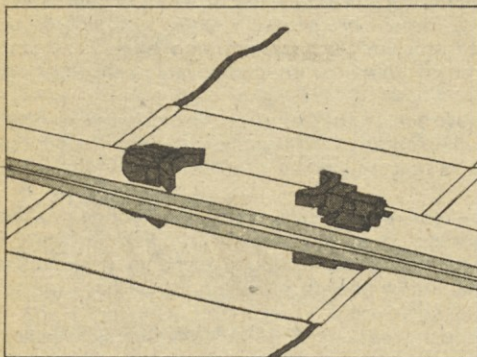
Od celotne vsebnosti magnezija, ki ga je v telesu 25 do 80 g, je polovica le-tega uskladiščena v kosteh, ostala količina pa je v celicah. Magnezij pride v telo s stročnicami, mandeljni, orehi, toda tudi s čokolado, manj pa z belim kruhom, osvežujočimi pijačami, sladkorjem in maščobami. Posebno veliko magnezija je v mineralnih vodah, kar zdravniki vedno bolj poudarjajo.

Zbral, prevedel
in priredil
Marjan Kralj

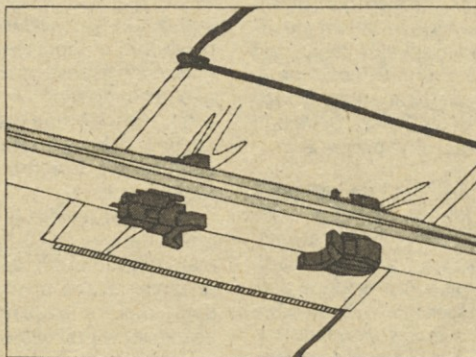

Športna oprema

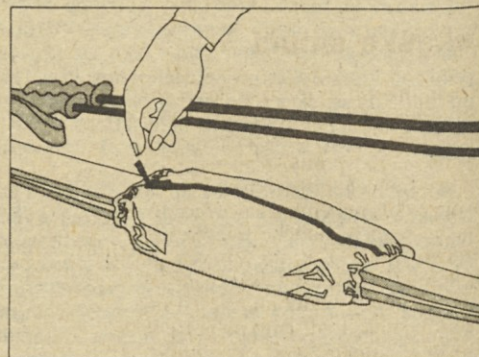
Zaščitni ovoja za vezi

1. Ukrojimo si kos blaga iz plastike ali gumirane tkanine, malo daljši od montiranih vezi in malo širši od njihovega največjega obsega. Na krajši stranici zašijemo votel rob in vdenemo vanj elastično vrvico.

2. Na daljši stranici zaščitnega ovoja pritrdimo po eno polovico primerno dolge zadrge, ki se mora na spodnjem koncu popolnoma razpreti.

3. Z ovojem pokrijemo dele vezi na spetih smučeh in zapremo zadrge. Zategnemo elastični vrvici in ju zavežemo.

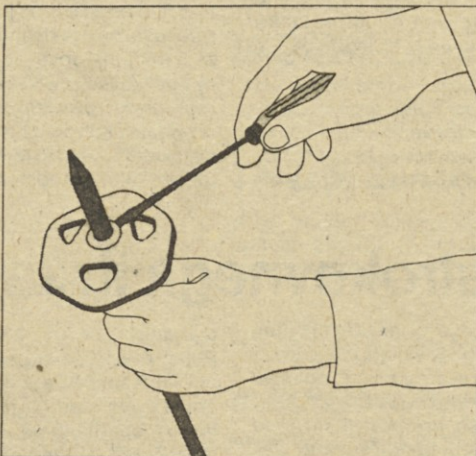
Smučarske palice

Sodobne smučarske palice so večinoma izdelane iz ravnih ali ukrivljenih kovinskih cevi, na zgornjem koncu imajo ročaj z zanko za roko, spodaj pa nataknejo konico in nad njo krpljico. Palice iz bambusovine, ki so bile nekoč v navadi, so danes skoraj popolnoma izginile. Tudi stare krpljice iz šibja in usnjenega pletenja vidimo danes le še poredko. Sodobne plastične krpljice enostavno kar nataknejo in jih od spodaj pritrdimo z nazobčanim zapornim obročkom.

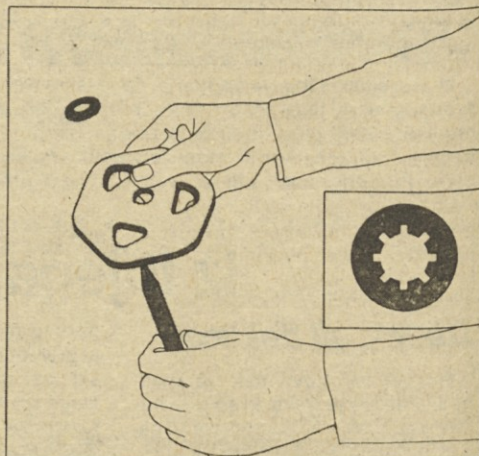
Kovinske palice se redko zlomijo, se pa hitro zvijejo. Če je palica zvita samo malo, lahko poškodbo popravimo s tem, da sunkoma pritisnemo palico v nasprotno smer. Pod kotom upognjenih palic ni mogoče popraviti.

Usnjene zanke na ročaju so danes večinoma zatakneje v zarezo v plastiki ročaja in zgoraj pritrjene z vijakom. Iztrgane ali poškodovane zanke si lahko sami nadomestimo s primernim usnjenim jermenom.

Zamenjava krpljice

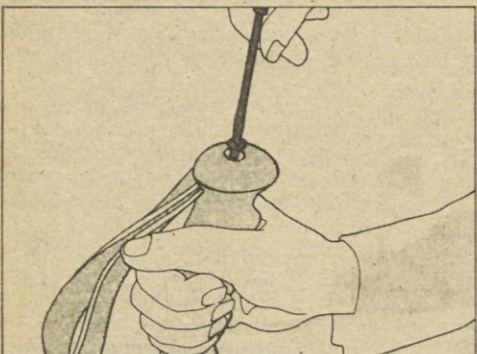

1. Pritezni obroček, ki drži poškodovano krpljico na palici, z izvijačem sunkoma zrahljamo in proti konici potisnemo s palice.

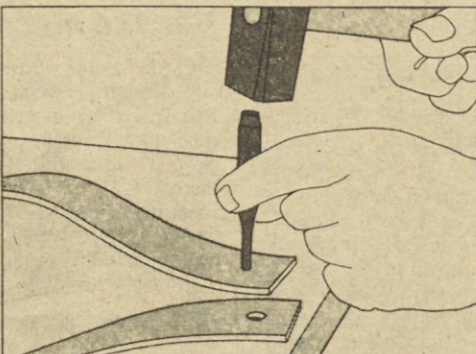

2. Na palico nataknejo novo krpljico. Pritezni obroček nataknejo z zobci navzdol in ga močno pritisnejo h krpljici.

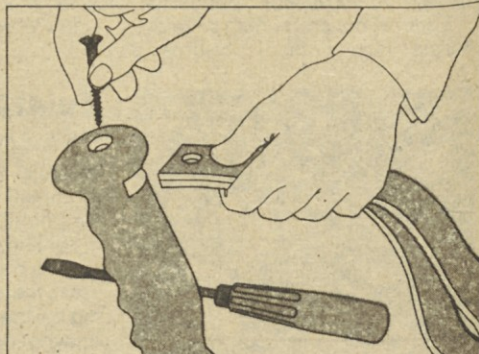
Popravilo zank

1. Z izvijačem sprostimo večinoma ugreznjeni pritrdilni vijak v vrhu ročaja in potegnemo poškodovani jermen iz zareze.

2. Novi jermen odrežemo natanko po vzorcu starega in vanj na obeh koncih izsekamo ali izvrtamo luknjo.

3. Preluknjana konca zanke položimo natančno drugega na drugega in vstavimo pod luknjo pritrdilnega vijaka. Nato ta vijak čvrsto pritegnemo.

Tekaške smuči

V zadnjih letih se je razširila pri nas čisto druga vrsta smučanja. Medtem ko zahteva alpsko smučanje že precejšnjo mero spretnosti in vaje, pa tek na smučeh povprečnemu smučarju ne dela nobenih težav in predvsem ne pomeni nobene telesne nevarnosti zanj. Tek na smučeh je idealen trimski šport za vsakogar.

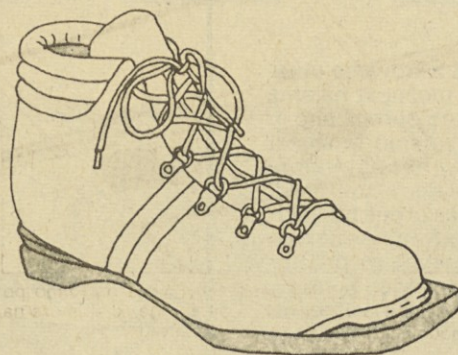
Problemov z vezmi ali robniki pri tekaških smučeh ni. Zato pa je treba posvetiti toliko več pozornosti drsnim ploskvam.

Če hočemo tekaške smuči pripraviti tako, da bodo pri najrazličnejših temperaturah, kakovostih snega in oblikah terena kar se da »hitre«, potrebujemo že znanje specialista. Smuči naj dobro drčijo, a naj na drugi strani ne zdrsavajo preveč na strminah in naj bodo vselej dobro vodljive. Na splošno velja pravilo, da moramo pri mokrem ali talečem se snegu uporabiti mehkejši vosek, medtem ko nam pri hudem mrazu ali ledenem snegu bolj ustreza trd vosek. Poleg tega imamo seveda še mnoge specialne voske, kot na primer vzpenjalni vosek različnih kakovosti. Pri daljših turah imejmo torej vedno s seboj majhno zbirko različnih voskov; o možnostih in namenu posameznih vrst se poučimo iz navodil za uporabo.

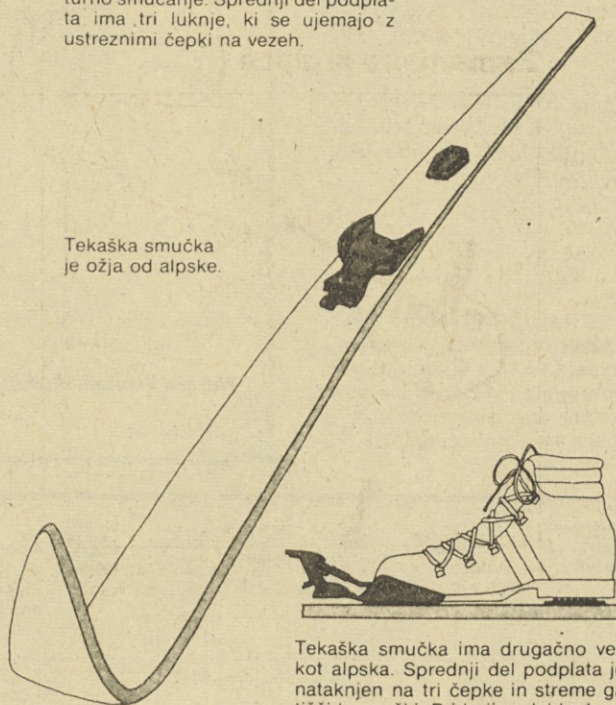
Preden začnemo tekaške smuči mazati, mora biti drsna površina povsem suha. Vosek sam lahko nanašamo z dlanjo, plutastim čepom ali pa z likalnikom. Moramo pa vedno paziti, da bodo poteze na površini usmerjene vedno od spredaj navzad in da bomo vosek čim enakomerneje razdelili tudi po vodilnem žlebu.

Od nedavna so na voljo tudi tekaške smuči, ki jih ni treba več mazati. Njihova drsna površina je prevlečena s krznenim pasom (mohair). Obstajajo pa tudi drsne površine, ki so brez voska in po obliki luskaste.

Za palice in montažo vezi pri tekaških smučeh velja isto kot pri navadnih smučeh.

Ta visoki čevlji je narejen posebej za turno smučanje. Sprednji del podplata ima tri luknje, ki se ujemajo z ustreznimi čepki na vezeh.

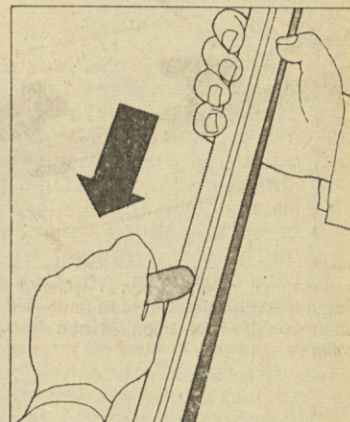

Tekaška smučka je ožja od alpske.

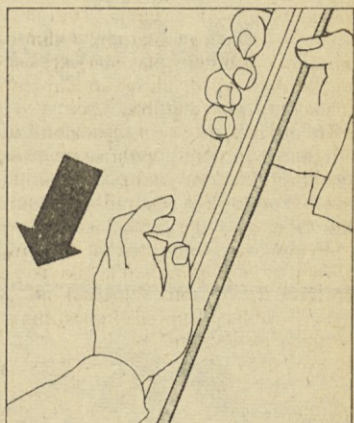

Tekaška smučka ima drugačno vez kot alpska. Sprednji del podplata je nataknen na tri čepke in streme ga tišči k smučki. Pri hoji pa lahko brez težave zadnji del noge dvigamo s smučke.

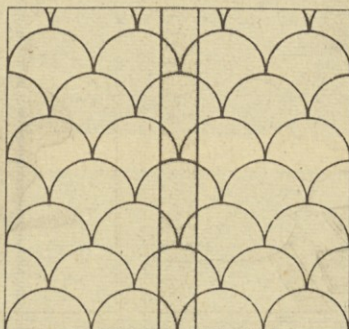
Pravilno mazanje

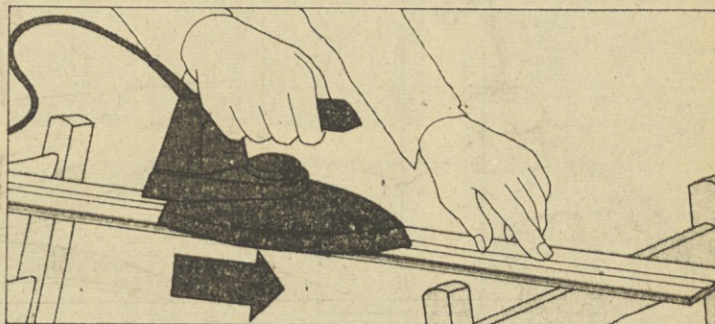
1. Pri pokonci postavljeni smučki vtremo vosek najprej v smeri od zgoraj navzdol. Pri tem moramo paziti, da bo na površini nanešen čimbolj enakomerno in da bo tudi žleb lepo pokrit.

2. Z dlanjo ali s plutastim čepom zdaj površino v dolgih potezih na gladko otremo, vedno od spredaj navzad, dokler ne dobimo po vsej površini enakomerne obloge.

Luskasta drsna površina skrbi za to, da nam smuči na pobočju ne zdrsavajo nazaj.

3. Če hočemo vlikati trajni vosek, položimo smučo s spodnjo stranjo navzgor na naslona dveh stolov ali pa na dve delavniški kozi. Nanesemo vosek in ga z neprevročim likalnikom vlikamo v smeri od spredaj navzad.

Material: specialni vosek
Orodje: likalnik
plutast čep

Zimovanje v Cerknem

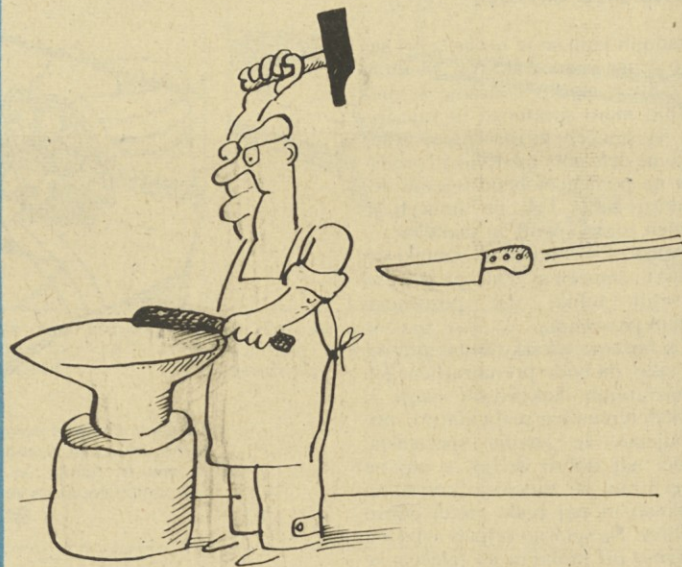
Kot ugodno in še prosto zmožljivost za zimovanje objavljamo naslednje: V centru Cerknega je možnost najema dvosobnega stanovanja. Le-to je kompletno opremljeno in ima kopalnico, WC, shrambo, dve sobi in kuhinjo. Možnost ogrevanja je na klasičen način (peč na drva), ali pa termoakumulacijsko pečjo. Od smučišča je oddaljeno slabih 5 km. Na smučišču so urejene številne smučarske proge z vlečnicami, tekaškimi programi itd. V bližini stanovanja se nahaja tudi hotel (z bazenom), trgovina, banka ter parkirni prostor pred hišo. Dostop do Cerknega je možen z različnih strani, najugodnejši pa je prek Škofje Loke in Poljanske doline (od Škofje Loke je Cerkno oddaljeno le cca 36 km).

Čeprav je Cerkno in njegova bližina smučišča dokaj slabo poznan zimsko-letoviški center, je zaradi svoje lepe okolice in dobro urejenih smučarskih zmožljivosti (z običajno veliko snega) zelo privlačen ter se med smučarji vedno bolj uveljavlja.

Vse informacije lahko dobite na naslovu: Iskra Avtomatika, DSSZ-Področje za kadrovske zadeve, Služba za družbeni standard, Ljubljana, Stegne 15 b (objekt D) tel.: 556-141, int.: 288, ali 409, kjer se lahko tudi prijavite.

Mali oglasi

Pozivam vse lastnike računalnikov AMSTRAD/SCHNEIDER CPC-464/664/6128, da se mi zglasijo zaradi izmenjave programov in izkušenj. Iskrašem ponujem posebne ugodnosti: komplet 12—15 programov (iger, uporabnih programov), po ceni 2000 dinarjev, v kateri je vračunana cena kasete, kataloga in poštne. Novost v tem tednu je digitalizator govora, ki omogoča, da svojo priljubljeno melodijo poslušate prek računalnika. Ta teden kličite dopoldan na tel.: 061-327-283.

A. NOVAK

Naj živi delavski razred!

			SESTAVIL RUDI MURN	SPREMLJE- VALEC BOGA DIONIZA	IZOLACIJA	MIRAN TEPEŠ	KMETIJ- SKO ORODJE	KENIJSKI TEKAČ (HENRY)	ITAL. NAFTNI KONCERN	STROKOV- NJAK ZA ROMAN- TIKO	DEL POHIŠTVA
ISKRA	TALISOVA ORAN- ZADA	VELIKA OPICA OKRASNA PTICA	LATINSKO AMER. KLOBUK								
ORGANI- ZACIJA IZVOZNIC NAFTE			ZVEZDO- SLOVEC								
USMRČEN MADŽAR. POLITIK			TANTAL			DUŠA (LAT.)					
NEUMNA NESPAN- METNA ZENSKA			GEOME- TRIJSKO TELO			PLOD OLJKE				POVRŠ. MERA KONEC MOLITVE	
								PAVLOVA NADAV			
							CITROEN. AVTO EDVARD GRIEG				TITAN
						NAJVIŠJA GORA NA SVETU					
						POTUJOČI SREDNJEV. KLERIKI IN DIJAKI					

Šale

Razlika v teži

Zdravnik ogleduje bolnika, ki je pretrgano debel in ga vpraša:

»Koliko pa ste imeli največ kilogramov?«

»Sto deset,« odgovorni bolnik.

»Koliko pa najmanj?«, zanima zdravnika.

»Kolikor se še spominjam, sem imel tri kilograme, pri porodu.«

-ba

Primerjava

Profesor vpraša študenta ekonomije: »Povejte primer ne-produktivno vloženega denarja.«

Študent pomisli in pravi: »To je, na primer, če namesto svoje- ga dekleta povabiš v kino svojo sestro.«

-ba

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.